

Prop. 1976/77: 94

Regeringens proposition

1976/77: 94

om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.;

beslutad den 24 februari 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till prisreglering på jordbruksprodukter, inkl. socker och sockerbetor, för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978. Vidare föreslås en höjning av prisstödet till jordbruket i norra Sverige.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område

Härigenom föreskrives att 7 och 10 §§ lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Tillverkare eller, i fall som avses nedan under a, innehavare av slakteri eller köttbesiktningensbyrå erlägger avgift för

a) kött av häst, nötkreatur, tamsvin och får, när köttet blivit godkänt vid köttbesiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. (slaktdjursavgift),

a) kött av häst, nötkreatur, tamsvin, får, *höns, kalkon, anka och tamgås*, när köttet blivit godkänt vid köttbesiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. (slaktdjursavgift),

b) mjölk som användes av mjölkproducent vid tillverkning av smör eller ost för försäljning,

c) mjölk och grädde som användes i mejeri för tillverkning av annan vara än grädde, smör eller ost,

ost, torrmjök och kondenserad mjölk, som tillverkats i mejeri, margarinost som ej tillverkats i mejeri,

d) smör och smörliknande vara med minst 70 viktprocent mjölkfett men utan annat fett, vilka användes för tillverkning av grädde, ersättningsmedel för grädde eller produkt för beredning av grädde eller ersättningsmedel för grädde, om varan ej skall förbrukas i tillverkarens hushåll,

e) vete och råg som användes för tillverkning av mjöl, gryn, flingor eller liknande produkt,

f) majs och maniokrot eller ämne som innehåller majs eller maniokrot samt annan väsentligen lika stärkelserik vara, som användes vid tillverkning av stärkelse eller stärkelseprodukt,

h) fett, fet olja och fettsyra som erhålles ur fisk eller havsdäggdjur eller ur fettråvara, hänförlig till tulltaxenummer 12.01, 12.02 och 21.03 (fettvaruavgift),

i) oljekraftfoder som för försäljning tillverkas i samband med att olja utvinnes ur frön och frukter,

j) produkt, härrörande från sojabönor och hänförlig till tulltaxenummer 19.02 eller 23.04,

k) produkt, hänförlig till tulltaxenummer 21.07 B, som tillverkas för försäljning.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 865.

² Senaste lydelse 1972: 803.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §³

Avgift erlägges vid omsättning av

- a) mjölkproducent för mjölk, grädde och ost som han levererar till annan än mejeri eller företagare som handlar med mjölk eller mejeriprodukter,
- b) mejeri för mjölk, grädde, ost, torrmjölk och kondenserad mjölk, som ej levereras till annat mejeri,
- c) annan tillverkare än mejeri för margarinost,
- d) annan företagare som handlar med mjölk eller mejeriprodukter än mejeri för mjölk, grädde och ost som mjölkproducent levererat,
- e) potatisproducent för potatis som han levererar till bränneri eller stärkelsefabrik,
- f) importör av socker och sockertillverkare för försålt socker,
- g) kläckeri för levererade hönkycklingar av tamhöns.

Den som odlar potatis på en sammanlagd åkerareal av minst 0,5 hektar erlägger avgift för potatisen i förhållande till den odlade arealen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

³ Senaste lydelse 1974: 473.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-02-24

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.

---

1 Inledning

1974 års riksdag (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) beslöt om prisregleringen för jordbruksprodukter, med undantag för socker och sockerbetor, för tiden den 1 juli 1974—den 30 juni 1977 och för socker och sockerbetor för tiden den 1 juli 1974—den 30 juni 1976. Våren 1976 beslöt riksdagen (prop. 1975/76: 154, JoU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 332) om prisregleringen för socker och sockerbetor för tiden den 1 juli 1976—den 30 juni 1977. Enligt riksdagens beslut år 1974 skall justering av mittpriser, prisgränser och införselavgifter för jordbruksprodukter (exkl. socker och sockerbetor) göras dels per den 1 januari och den 1 juli varje år på grundval av utvecklingen av jordbrukets kostnader, dels per den 1 juli varje år för att nå följsamhet för jordbrukarnas inkomster till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Vidare har riksdagen medgett att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd får vidta de åtgärder som behövs för att genomföra regleringen av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter under regleringsåret 1976/77 (prop. 1975/76: 154, JoU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 332).

I skrivelse den 3 juni 1976 lade jordbruksnämnden, efter överläggningar och i samförstånd med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation, fram förslag om kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri fr. o. m. den 1 juli 1976 till följd av kostnadsutvecklingen samt anpassning av jordbrukarnas inkomster till den allmänna inkomstutvecklingen, m. m. Vidare lämnade jord-

bruksnämnden förslag till utbyggd låginkomstsatsning m. m. för regleringsåret 1976/77. Regeringen beslöt den 17 juni 1976 att av den totala kompensationen till jordbruket om 709 milj. kr. skulle drygt hälften, ca 400 milj. kr., utgå av budgetmedel och resten i form av pris- och avgiftshöjningar.

I skrivelse den 2 december 1976 lade jordbruksnämnden, efter överläggningar och i samförstånd med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen, fram förslag om kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri fr. o. m. den 1 januari 1977 till följd av kostnadsutvecklingen m. m. Regeringen beslöt den 15 december 1976 att av den totala kompensationen till jordbruket om 655 milj. kr. skulle ca 160 milj. kr. bestridas av budgetmedel. Livsmedelssubventionerna uppgår därmed efter den 1 januari 1977 till ca 3 400 milj. kr. räknat per år. I övrigt beslöt regeringen om justering av mittpriser, prisgränser och införselavgifter i enlighet med nämndens förslag. Samma dag utfärdade regeringen med stöd av allmänna prisregleringslagen (1956: 236, ändrad senast 1973: 301) förordning (1976: 995) om dels fortsatt giltighet av förordningen (1975: 1173) om prisstopp m. m., dels ändring i samma förordning.

1972 års jordbruksutredning väntas lägga fram sina förslag under våren 1977. Några beslut av statsmakterna med anledning av utredningens förslag hinner dock inte fattas före den 1 juli 1977, då nuvarande prisregleringsperiod löper ut. Regeringen uppdrog därför den 18 november 1976 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter, med undantag för socker och sockerbeter, för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978. Jordbruksnämnden fick vidare i uppdrag att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt konsumentdelegationen avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen för sockerbeter och socker för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978. Därvid erinrades om riksdagens beslut om sockerbetsarealen (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275 och prop. 1975/76: 154, JoU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 332). I fråga om prisregleringen för jordbruksprodukter samt för socker och sockerbeter borde nämnden i allt väsentligt utgå från de riktlinjer och regler som gäller under innevarande prisregleringsperiod.

I skrivelser den 9 februari 1977 har jordbruksnämnden efter överläggningar och i samförstånd med berörda parter lämnat förslag med anledning av de båda i det föregående nämnda uppdragen.

1971 och 1974 års riksdagar har uttalat att det prisstöd, som utgår till jordbruket i norra Sverige, bör ses över vart tredje år (prop. 1971: 74, JoU 1971: 33, rskr 1971: 149 och prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr

1974: 275). 1972 års jordbruksutredning har i uppdrag att pröva grunderna för utformningen av det framtida stödet till jordbruket i norra Sverige. Utredningen har den 11 november 1976 avlämnat en expertpromemoria (Ds Jo 1976: 9) Det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige. Som ovan nämnts hinner några beslut av statsmakterna med anledning av utredningens förslag inte fattas före den 1 juli 1977. Mot denna bakgrund uppdrog regeringen den 30 december 1976 åt statens jordbruksnämnd att, efter samråd med lantbruksstyrelsen och efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen, inkomma med förslag om prisstödet storlek för budgetåret 1977/78. Härvid skulle nyssnämnda promemoria beaktas i tillämpliga delar.

I skrivelse den 9 februari 1977 har statens jordbruksnämnd lämnat förslag med anledning av nämnda uppdrag.

I prop. 1976/77: 100 (bil. 13 s. 47—48) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1977/78 beräkna ett förslagsanslag av 3 608 000 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

2 Justering av införselavgifter m. m. den 1 juli 1976

Enligt beslut av 1974 års riksdag skulle justering av mittpriser, prisgränser och införselavgifter göras den 1 juli 1976 på grundval av utvecklingen av jordbrukets produktionskostnader och kostnaderna för uppsamling och förädling inom ramen för jordbruksprisregleringen samt export. Vidare skulle prisnivån justeras så att följsamhet nås för jordbrukarnas inkomster av eget arbete och eget kapital till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Dessutom skulle jordbruket enligt riksdagens beslut tillföras 50 milj. kr. för bl. a. utbyggd låginkomstsatsning och avbytarverksamhet.

Det belopp som enligt dessa regler totalt skulle tillföras jordbruket från den 1 juli 1976 utgjorde ca 709 milj. kr. räknat per helt år. Av detta belopp hänför sig ca 428 milj. kr. till kostnadsutvecklingen inom jordbruket, ca 183 milj. kr. till kostnadsutvecklingen för viss uppsamling och förädling och ca 47 milj. kr. till inkomstföljsamheten för eget arbete och kapital. I totalbeloppet ingår även det belopp om 50 milj. kr. som enligt 1974 års riksdagsbeslut skulle utgå för bl. a. låginkomstsatsning.

Av totalbeloppet ca 709 milj. kr. avsattes sammanlagt 25 milj. kr. för låginkomstsatsning inom mjölkproduktionen samt avbytarverksamhet och hälsovård. Resterande belopp om ca 684 milj. kr. föreslogs bli fördelat på olika varuslag i form av pris- och avgiftshöjningar enligt följande tablå.

	Höjning av pris eller avgift, öre/kg (för mjölk öre/l) i prisreg- leringsledet	Beräknat belopp till jordbruket och viss livs- medelsindustri milj. kr.
Vete, prishöjning	5	48,10
Råg, ”	4	10,04
Vete och råg, höjning av förmalningsavgiften	5	27,50
Korn	6	14,22
Havre	6	6,78
Matpotatis	9,5 ¹	62,70
Potatisstärkelse	40	26,40
Oljevaxter	ca 10 ²	—
Kokärter	10	0,50
Bruna bönor	30	0,27
Summa vegetabilier		196,51
Konsumtionsmjölk vid mejeri	11	160,60
Konsumtionsmjölk vid mejeri, förpackningstillägg		1,82
Konsumtionsmjölk utanför mejeri	11	4,95
Industriskummjölk	11	1,98
Grädde	24	14,16
Ost	50	41,50
Keso (justeringspost)		0,50
Vasslepulver	50	1,00
Summa mjölk och mejeriprodukter		226,51
Nöt-, häst-, kalvkött	82 ³	119,80
Omräkningsfaktorn för styckat nötkött (företrädesvis bakdels- detaljer)		14,30
Fläsk	30	87,72
Fjäderfä	30 ⁴	11,49
Ägg	25	26,50
Äggprodukter (prisgränsjusteringar)		0,80
Summa kött, fläsk, fjäderfä och ägg		260,61
Summa animalier		487,12
Totalt		683,63

¹ I genomsnitt per regleringsår

² Finansieras med medel inom Sveriges oljeväxtintressenter, förening u. p. a.

³ Pristillägget för får- och lammkött höjs motsvarande ett belopp av 4,4 milj. kr. från medel som eljest skulle ha tillförts köttregleringen

⁴ Mittpriset för broiler höjs med ytterligare 20 öre på grund av en teknisk justering (och prisgränserna i motsvarande mån).

Konsumtionsmjölk utanför mejeri omfattas inte av prisstoppet. Enligt nämnden torde dock inte priset på denna vara kunna höjas om höjningen av försäljningspriset från mejeri skulle komma att begränsas med hjälp av subventioner. I det fall en sådan subventionering skulle komma till stånd borde en omfördelning ske mellan prisökningen för konsumtionsmjölk utanför mejeri och för ost på så sätt att det avsedda totalbeloppet skulle uppnås.

Regeringen beslöt den 17 juni 1976 att öka subventioneringen av baslivsmedel genom att anslå ytterligare ca 400 milj. kr. av budgetmedel. Beslutet innebar att konsumentprishöjningar till följd av jordbruksprisregleringen fr. o. m. den 1 juli 1976 helt uteblev för mjöl, matbröd, mjölk och flertalet ostsorter. Vidare begränsades prishöjningarna på kött och fläsk till ungefär hälften samt infördes ett särskilt prisstöd om 20 milj. kr. till broilernäringsen.

Regeringen föreskrev härvidlag att den av jordbruksnämnden föreslagna höjningen av förmalningsavgifterna för vete och råg inte skulle genomföras fr. o. m. den 1 juli 1976. Avgifterna sänktes i stället med 2 öre per kg. De föreslagna höjningarna av inlösenpriserna på vete och råg skulle till den del de påverkade råvarukostnaderna för kvarnarna neutraliseras genom en motsvarande sänkning av förmalningsavgifterna. Ersättning till jordbruket för dessa sänkningar liksom den uteblivna höjningen av förmalningsavgifterna bestreds från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Under tiden den 1 juli 1976—den 31 augusti 1976 bestreds således från nämnda anslag totalt 7 öre per kg som ersättning för den föreskrivna sänkningen och den uteblivna höjningen av förmalningsavgifterna på vete och råg samt fr. o. m. den 1 september 1976 ytterligare 5 resp. 4 öre per kg som ersättning för prishöjning på vete resp. råg.

Vidare bekostades ersättningen för den förutsatta pris- och avgiftshöjningen för konsumtionsmjölk om 11 öre per liter, för flertalet ostsorter om 56 öre per kg, för den ökade subventioneringen på kött och fläsk om 33 öre resp. 15 öre per kg från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. För broiler skulle högst 20 milj. kr. utgå från anslaget, motsvarande i genomsnitt ca 55 öre per kg. Ersättningen till jordbruket till följd av livsmedelssubventioneringen beräknas på inom landet marknadsförda kvantiteter inhemsk vara.

Regeringen fastställde i övrigt avgiftsändringar för de olika produkterna och därav föranledda ändringar i mittpriser och prisgränser.

Jordbruksnämnden lämnade vidare förslag till utbyggd låginkomstsatsning och avbytarverksamhet inom jordbruket. Från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har under budgetåret 1975/76 disponerats ett belopp av 142 milj. kr. Av detta belopp har 105 milj. kr. beräknats för leveranstillsätt för mjölk, 20 milj. kr. för stöd åt smågrisproduktionen i form av bidrag för suggor och 17 milj. kr. för avbytarverksamhet. Härvid har förutsatts att besparingar på eller överskridanden av delbeloppen för leveranstillsätt för mjölk eller bidrag för suggor skall tillföras resp. avgå från beloppet för avbytarverksamhet.

För budgetåret 1976/77 står, utöver besparingar från tidigare år, dels ett belopp av 142 milj. kr., dels enligt 1974 års riksdagsbeslut ytterligare 50 milj. kr. till förfogande för låginkomstsatsning och avbytarverksamhet m. m. Nämnden föreslog att beloppet 142 milj. kr. skulle få dispo-

neras efter samma grunder som för budgetåret 1975/76.

Av beloppet 50 milj. kr. utgår 25 milj. kr. från anslaget och får disponeras med 10 milj. kr. för höjning av leveranstillägget för mjölk, 6 milj. kr. för ordinarie avbytarverksamhet för djuruppfödare, 7 milj. kr. för försök med sammanhängande ledighet för djuruppfödare samt med 2 milj. kr. för uppbyggnad av ett system för företagshälsovård inom jordbruket. Återstående 25 milj. kr. tillfördes jordbruket inom ramen för de pris- och avgiftshöjningar som har redovisats i det föregående.

Sammanlagt utgår under budgetåret 1976/77 av budgetmedel till låginkomstsatsning och avbytarverksamhet m. m. 176 milj. kr. (142 + 25 + 9,2 milj. kr. utgörande en besparing från tidigare år).

Jordbruksnämndens förslag till utbyggd låginkomstsatsning och avbytarverksamhet godtogs av regeringen.

Nämnden har den 9 december 1976 i skrivelse till regeringen redovisat utfallet av hittillsvarande låginkomstsatsning m. m.

3 Justering av införselavgifter m. m. den 1 januari 1977

Ytterligare kompensation skulle enligt gällande regler utgå till jordbruket och viss livsmedelsindustri inom jordbruksprisregleringen fr. o. m. den 1 januari 1977. I samband härmed skulle behövliga justeringar ske av mittpriser, prisgränser och införselavgifter m. m.

Det totala belopp som således skulle utgå fr. o. m. den 1 januari 1977 utgjorde ca 655 milj. kr. Härav hänförde sig ca 496 milj. kr. till kostnadsutvecklingen inom jordbruket, ca 23 milj. kr. till kostnadsutvecklingen för viss uppsamling och förädling samt ca 137 milj. kr. till inkomstfölsamheten. I den sistnämnda summan ingick ett belopp om ca 86 milj. kr. motsvarande förtjänstutvecklingsgarantin inom LO-SAF-området vilket hade fastställts redan per den 1 juli 1976. Dessutom ingick bl. a. ett belopp som ersättning för ändrade arbetsgivaravgifter fr. o. m. den 1 januari 1977. Enligt gällande regler skall nämligen vid eventuellt kommande höjningar av arbetsgivaravgift eller liknande avgift jordbruket kompenseras för den s. k. egenavgiften vid närmast följande justering.

Fördelningen av totalbeloppet på olika varuslag i form av pris- och avgiftshöjningar framgår av följande tablå.

	Höjning av pris eller avgift, öre/kg (för mjölk öre/l) i prisreg- leringsledet	Beräknat belopp till jordbruket och viss livs- medelsindustri milj. kr.
Vete och råg, höjning av förmalningsavgiften	10	55,00
Matpotatis	1	—
Summa vegetabilier		55,00
Konsumtionsmjölk vid mejeri	15	212,70
Konsumtionsmjölk vid mejeri, förpackningstillägg		1,64
Konsumtionsmjölk utanför mejeri	15	6,45
Industriskummjölk	4	0,68
Grädde	40	23,60
Ost	80	66,40
Smör	9	4,86
Mjölkpulver	50	18,50
Summa mjölk och mejeriprodukter		334,83¹
Nöt-, häst- och kalvkött	90	131,49
Fläsk	30	87,72
Fjäderfä	50	19,15
Ägg	30	31,80
Summa kött, fläsk, fjäderfä och ägg		270,16
Summa animalier		604,99¹
Totalt		659,99¹

¹ I beloppet ingår en justeringspost från den 1 juli 1976 av 4,95 milj. kr. som tillförts mjölksektorn.

Nämndens förslag om höjd införselavgift för matpotatis hade tillkommit för att förhindra att kostnadsstegringarna i potatishandeln vid i övrigt oförändrade förhållanden skulle medföra sänkta producentpriser. Prisgränser, mittpriser och normalinförselavgifter för potatisprodukter skulle därvid dock förbli oförändrade.

Mot bakgrund av att konsumtionsmjölk utanför mejeri inte omfattas av prisstoppet och i syfte att uppnå det avsedda totalbeloppet förutsatte nämnden liksom tidigare att, i det fall priset på konsumtionsmjölk vid mejeri skulle komma att subventioneras, en omfördelning skulle ske mellan prisökningen för konsumtionsmjölk utanför mejeri och för ost.

Regeringen beslöt den 15 december 1976 att den föreslagna höjningen av förmalningsavgiften för vete och råg inte skulle genomföras fr. o. m. den 1 januari 1977 utan i stället bekostas från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Härigenom uteblev en höjning av konsumentpriset på mjöl och matbröd som eljest skulle ha föregåtts. Vidare beslöt regeringen att begränsa prishöjningen för konsumtionsmjölk genom att från nämnda anslag bekosta 7 öre av den föreslagna pris- och avgiftshöjningen på konsumtionsmjölk om 15 öre per liter. Kostnaderna för dessa åtgärder kan beräknas till ca 160 milj. kr. per år.

I övrigt beslöt regeringen om höjda införselavgifter, mittpriser och prisgränser enligt nämndens förslag.

Justeringarna av införselavgifter m. m. samt ändrad livsmedelssubventionering den 1 juli 1976 och den 1 januari 1977 har inneburit dels att övre prisgränsen för treprocentig konsumtionsmjölk och för skum mjölk har höjts med 8 öre per liter, dels att mittpriser, prisgränser och införselavgifter (normalavgifter) för berörda varor f. n. uppgår till följande belopp (öre/kg):

	Nedre pris- gräns	Mitt- pris ¹	Övre pris- gräns	Införsel- avgift (normal- avgift)
Vete		74		Rörlig
Råg		68		"
Korn		68		"
Havre		66		"
Matpotatis				
6/7 —14/11	39,0	45,50	52,0	35
15/11—10/12	44,5	51	57,5	
11/12—31/1	48,5	55	61,5	
1/2 —28/2	50,5	57	63,5	
1/3 —31/3	53,0	59,5	66,0	
1/4 — 5/7	56,0	62,5	69,0	
Potatisstärkelse	175	201	227	132
Oljeväxtfrö	121	134	147	220 ^a
Kokärter				53
Bruna bönor				125
Konsumtionsmjölk med fetthalt under 1 % (öre per liter)				50,80 ^a
fetthalt 1 % eller däröver				55,80 ^a
Grädde, tjock				701
Grädde, tunn				448
Smör	901	926 ^a	1 104	451
Ost	836	933	1 030	596 ^a
Mjölkpulver, magert	429	500	571	400
Mjölkpulver, fett	612	700	788	430
Vasslepulver				163
Nöt- och hästkött	930	1 069	1 208	702
Kalvkött	1 036	1 218	1 400	702
Får- och lammkött	782	918	1 054	515
Fläsk	574	664	754	319
Broiler	767	835	903	434
Kalkon	1 008	1 110	1 212	574
Ägg	523	581	639	300
Heläggmassa	613	706	799	452
Heläggpulver	2 592	2 928	3 264	1 720
Äggulepulver	2 591	2 921	3 252	1 577

¹ För spannmål definitivt inlösenpris.

² Fettvaruavgift.

³ För sådan mjölk som ingår i chokladmjölk och fruktyoghurt, om mjölkens fetthalt understiger 1 %, 177,50 öre per liter och eljest 171,50 öre per kg.

⁴ S. k. ingångspris.

⁵ För s. k. mögelost m. m., 858 öre per kg.

Av följande tablå framgår den ersättning i öre per kg (för mjölk öre per liter) som från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område f. n. utgår till jordbruket till följd av uteblivna avgiftshöjningar

och föreskrivna avgiftssänkningar för subventionerade och prisstoppade varor.

Vara	Ersättning från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område öre/kg (för mjölk öre/l) i prisregleringsledet
Brödsäd	
Vete	22
Råg	21
Konsumtionsmjölk resp. skum- mjölk (utom chokladmjölk och fruktyoghurt)	115,7 resp. 126,7
Färskost och ostmassa av typ kvarg	250
Smältost och hårdost	262
Mjölkpulver	124
Nöt- och hästkött	363
Kalvkött	378
Fläsk	171,3

Till de i tabellen angivna beloppen kommer viss ersättning för genom prisstoppet förhindrade prishöjningar för kött, fläsk och ost, vilkas priser annars skulle ha höjts till följd av stigande världsmarknadspriser. Dessutom tillkommer de medel som utgår från nyssnämnda anslag för låginkomstsatsning och avbytarverksamhet samt som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

Den totala effekten på konsumentpriset av sålunda utgående livsmedelssubventioner kan för mjölk beräknas till ca 1,50 kr. per liter, för ost ca 3,70 kr. per kg, för nötkött ca 5,50 kr. per kg, för fläsk ca 3,20 kr. per kg samt för matbröd ca 25 öre per kg.

4 Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978

Som underlag för sina bedömningar av priserna på jordbruksprodukter för regleringsåret 1977/78 har statens jordbruksnämnd och lantbrukarnas förhandlingsdelegation samt konsumentdelegationen haft ett ekonomiskt-statistiskt material över bl. a. jordbrukarnas inkomstförhållanden samt produktions- och rationaliseringsutvecklingen inom jordbruket.

4.1 Prisregleringens utformning

Jordbruksnämnden och delegationerna har enats om att för prisregleringen under regleringsåret 1977/78 bör gälla de riktlinjer och regler som gäller för innevarande regleringsperiod, med de tillägg och ändringar som framgår av det följande.

Nuvarande principer med mittpriser och prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktiga varor föreslås sålunda gälla även under regleringsåret 1977/78, liksom principerna för jord-

bruksnämndens åtgärder i samband med att priset nalkas eller passerar en prisgräns. De normalinförselavgifter resp. principer för beräkning av rörliga avgifter, som nu gäller, föreslås bli överförda till det nya regleringsåret i den mån inte annat på särskilda punkter föreslås i det följande. Detsamma gäller utgående kompensationsavgifter och s. k. interna avgifter.

Förslaget innebär vidare att jordbruket även under regleringsåret 1977/78 skall kompenseras för kostnadsökningar inom jordbruket och viss förädlingsindustri. Vid regleringsårets början den 1 juli 1977 föreslås mittpriser, prisgränser och införselavgifter bli uppjusterade med hänsyn till den ökning av produktionsmedels- och förädlingskostnader som beräknas ha skett efter den sista justeringen inom ramen för regleringsperioden 1974/75—1976/77. Förnyad justering skall härefter ske per den 1 januari 1978. Vidare skall prisnivån per den 1 juli 1977 enligt förslaget justeras för att följsamhet skall nås för jordbrukarnas inkomster av eget arbete och eget kapital till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Jordbruket skall enligt förslaget tillföras särskilda medel bl. a. för låginkomstsatsning och avbytarverksamhet samt för sänkning av partipriset på konsumtionsmjölk och för pristillägg för får- och lammkött.

Kostnadsutvecklingen

Mittpriser, prisgränser och införselavgifter bör justeras den 1 juli 1977 och den 1 januari 1978 på grundval av utvecklingen av det inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden beräknade produktionsmedelsprisindex (PM-index). De bestämmelser som har gällt under innevarande regleringsperiod beträffande tillämpningen av PM-index bör oförändrat gälla under regleringsåret 1977/78. PM-indexutfallet har multiplicerats med normerade värdevolymer för jordbrukarnas kostnader för inköpta produktionsmedel och exportkostnader. Dessa värdevolymer bör omräknas inför prisjusteringarna den 1 juli 1977.

Enligt hittills gällande regler har kompensation för kostnadsökningar inom uppsamling och förädling beräknats med hänsyn till den faktiska kostnadsutvecklingen. Som utgångspunkt har legat kostnadskalkyler, granskade av statens pris- och kartellnämnd. Samma förfaringssätt bör tillämpas även under regleringsåret 1977/78.

Vid justeringstillfällena bör hänsyn kunna tas till utvecklingen av världsmarknadspriserna enligt de regler som nu gäller.

Jordbrukarnas inkomster från eget arbete och eget kapital

I likhet med vad som har gällt under regleringsperioden 1974/75—1976/77 bör prisnivån för jordbruksprodukter anpassas så att följsamhet

nås för jordbrukarnas inkomster från eget arbete och eget kapital till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Överväganden om prisjusteringar med anledning härav föreslås ske per den 1 juli 1977.

Som utgångspunkt bör liksom tidigare ligga löneavtalen på LO-SAF-området. Avdrag bör därvid ske för rationaliseringsvinsten i jordbruket, vilken upptas till oförändrat 4,5 % per år. Avdraget sker från den totala avtalade löneökningen (generellt påslag, förbundsjustering, låglönepåslag, förtjänstutvecklingsgaranti etc.). Avtalade eller lagstadgade sociala kostnader, utom sådana för vilka egenavgift utgår, inräknas i löneökningen om parterna vid överläggningarna kommer överens om att ersättning för dessa kostnader skall lämnas till jordbruket.

Den kompensation som enligt förslaget skall tillföras jordbruket per den 1 juli 1977 till följd av de angivna reglerna för inkomstföljksamheten skall dock inte understiga 50 milj. kr. Detta belopp bör användas för fortsatt låginkomstsatsning, sociala åtgärder m. m.

En eventuell förtjänstutvecklingsgaranti i 1977 års löneavtal på LO-SAF-området tas i sista hand i anspråk för avräkningen av rationaliseringsvinsten och/eller de garanterade 50 milj. kr. per den 1 juli 1977. Om och i den mån förtjänstutvecklingsgarantin inte behöver utnyttjas härför bör den, i enlighet med tidigare tillämpade principer, kunna utlösas först per den 1 januari 1978.

Löneavtalen för 1977 har ännu inte slutits på LO-SAF-området. Om avtalsförhandlingarna inte har avslutats i tid för prisjusteringarna den 1 juli 1977, förutsätts att ett a contobelopp efter sedvanliga överläggningar tillförs jordbruket. Slutlig justering får i sådant fall ske per den 1 januari 1978, varvid hänsyn tas till den under- eller överkompensation som kan ha uppstått.

Ändringar av arbetsgivaravgift eller liknande avgift, i vad gäller den s. k. egenavgiften, bör liksom hittills beaktas vid första möjliga justeringstillfälle.

4.2 Särskilda regleringsanordningar

Spannmål

För att stimulera till en ökad inhemsk odling av vårvete med hög proteinhalt av god kvalitet, s. k. kvalitetsvete, infördes fr. o. m. regleringsåret 1967/68 ett särskilt pristillägg om 5 kr. per dt. Kvalitetstillägget utgår även under innevarande regleringsperiod med 5 kr. per dt. Under senare år har odlingen av sådant vete ökat starkt. En anpassning av pristillägget för kvalitetsvete efter förhållandena på marknaden kan komma att erfordras. Därför föreslår nämnden att pristillägget skall kunna ändras i samband med prisöverläggningarna per den 1 juli 1977.

Jordbruksnämnden bemyndigades genom beslut av regeringen den

23 oktober 1975 att intill den 1 juli 1977 frångå den hittills tillämpade schablonmetoden för fastställande av införselavgiften för malt och i stället avväga avgiften efter vad som erfordras för att skydda avsättningen av svenskt korn till maltframställning inom landet. Nämnden hemställer om förlängt bemyndigande av samma innebörd.

Potatis och stärkelseprodukter

Det s. k. prisbevakningspriset för matpotatis avspeglar producentpriserna i södra och mellersta Sverige och erhålls genom sammanvägning av erlagda priser med de faktiskt försålda kvantiteterna. Systemet har fungerat i stort sett tillfredsställande men det har visat sig ha vissa brister bl. a. beträffande principerna för bearbetning av det insamlade prismaterialet. Jordbruksnämnden avser att se över systemet och komma in med förslag till ny utformning av dessa regler före nästa säsong. Avsikten är bl. a. att försöka konstruera fasta vägningsstal för i prisbevakningspriset ingående sorter.

För att kompensera för ränte- och lagringskostnader och för att stimulera till en lämplig lagring och ett jämnt utbud under året höjs mittpris och prisgränser för matpotatis successivt i fem steg under säsongen. Under innevarande säsong är prisspänningen mellan första och sista prisperioden 17 kr. per 100 kg. Normalinförselavgiften är däremot fast under hela säsongen. Det anses tveksamt om eftersträfvade priser under en säsong med normala marknadsförhållanden kan skyddas genom en fast normalinförselavgift. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation begärde redan vid prisöverläggningarna inför innevarande regleringsår att normalinförselavgiften för matpotatis skulle höjas successivt under säsongen med totalt 6 kr. per 100 kg. En differentierad normalinförselavgift ansågs vara en garanti för att prisstegringsskalans prishöjningar skall leda till höjda odlarpriser. Då en höjning av normalinförselavgiften bedömdes vara utan betydelse under innevarande säsong föreslog jordbruksnämnden i sin skrivelse till regeringen den 12 oktober 1976 inte någon förändring av avgiften. Nämnden föreslår nu att normalinförselavgiften under regleringsåret 1977/78 successivt bör höjas under säsongen. Nämnden bör dock kunna reducera avgiften till genomsnittsnivån om inhemsk potatis av tillfredsställande kvalitet inte saluförs på marknaden och om priset ligger över mittprisnivån. Den närmare utformningen av ett system med differentierad normalinförselavgift bör enligt förslaget fastställas i samband med prisöverläggningarna instundande vår.

Jordbruksnämnden har bemyndigande att belägga tillverkningen av stärkelseprodukter ur stärkelseserika råvaror (majs, maniokrot o. d.) med en avgift. Högsta beloppet för denna tillverkningsavgift är fastställt till 15 kr. per 100 kg använd råvara. Någon inhemsk tillverkning av stärkelse eller stärkelseprodukter av ifrågavarande råvaror har hittills ej

förekommit. Den tekniska utvecklingen på stärkelseproduktionens område kan emellertid komma att aktualisera ett avgiftsuttag. Med hänsyn till penningvärdeförsämringen föreslår nämnden att nämnda avgift fr. o. m. den 1 juli 1977 skall kunna uttas med belopp intill 30 kr. per 100 kg använd råvara.

Fettvaror

Fr. o. m. den 1 september 1967 beräknas fettvaruavgiften med ledning av världsmarknadsprisnoteringen för rapsolja, ex tank Rotterdam.

Genom kungl. brev den 28 november 1969 fick nämnden rätt att, när rapsoljenotering saknas, använda sojaoljenotering som beräkningsunderlag för fastställande av fettvaruavgift.

Normalt har raps- och sojaoljepriserna haft i stort sett samma prisutveckling. Rapsoljepriset har brukat understiga sojaoljepriset med 5—10 kr. per 100 kg. Vid olika tillfällen har dock skillnaden mellan raps- och sojaoljenoteringarna varit onormala. Under hösten 1976 har sålunda rapsoljepriset — bl. a. till följd av den uppmärksamhet man har hörjat ägna erukasyran i rapsolja — understigit priset på sojaolja med ca 40 kr. per 100 kg. Det låga världsmarknadspriset på rapsolja i förhållande till priset på sojaolja har under hösten medfört att en hög fettvaruavgift uttagits. Från margarinindustrins sida har framförts önskemål om att beräkningsgrunderna ändras så att onormala pris-differenser inte skall inverka på fettvaruavgiften.

Jordbruksnämnden föreslår mot bakgrund av vad ovan anförts att tills vidare följande ändring får göras av beräkningsgrunderna för fettvaruavgiftsunderlaget och för fastställande av priset på fettinnehållet i inhemskt rapsfrö vid försäljning till margarinindustrin. Rapsoljenoteringen används som underlag så länge den understiger sojaoljenoteringen med högst 15 kr. per 100 kg. Om differensen skulle bli större hör däremot användas noteringen för sojaolja med avdrag för 15 kr. per 100 kg. Rapsoljenotering överstigande noteringen för sojaolja beaktas inte.

Skördeskadeavgifterna och den allmänna mjölkavgiften

Kostnaderna för jordbrukets tillskott till skördeskadefonden — omkring 15 milj. kr. om året fr. o. m. budgetåret 1963/64 — bestrids genom uttag av skördeskadeavgifter på inhemsk jordbruksproduktion. För mjölk och till mjölk omräknad grädde är avgiften 0,1 öre per kg invägd mjölk. För nötkreatur resp. svin med viss minimivikt är avgifterna 2,70 kr. resp. 50 öre per st. Avgiften på mjölk tas ut som del av den allmänna mjölkavgiften. Avgiften för slaktdjur togs tidigare ut som del av slaktdjursavgift. Sedan denna slopades den 1 juli 1974 i samband

med införande av subventionering av baslivsmedel, tas avgiften för slaktdjur ut i form av avdrag på medel som utbetalas till jordbruket som ersättning för prisstoppsförluster.

Med nuvarande avgifter har skördeskadefonden årligen fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillförts i genomsnitt 3,1 milj. kr. från mjölkproduktionen och 3,2 milj. kr. från slaktdjursproduktionen, vilket ungefär motsvarar vad man kalkylerade med, när avgifterna fastställdes, nämligen 3,4 resp. 3,3 milj. kr.

Den differentierade avgiftsbeläggningen på slaktdjur medför numera en onödig beräkningsomgång. Jordbruksnämnden föreslår därför att avgiftsbeläggningen slopas fr. o. m. budgetåret 1977/78 och ersätts genom att fonden varje år i stället tillförs ett fast belopp av de medel som utgår till subventioner på köttområdet. Beloppet föreslås utgöra 3,3 milj. kr.

Den allmänna mjölkavgiften fyller inte längre någon funktion varför jordbruksnämnden avser att upphöra att ta ut sådan avgift vid utgången av innevarande budgetår. Mjolkproducenternas bidrag till skördeskadefonden kommer därefter, med bibehållen skördeskadeavgift, att bestridas med medel som utgår till subventioner på mjölkområdet.

Fjäderfä och ägg

Vissa förändringar i reglerna för mätning av partipriset på broiler bör ske. F. n. lämnar de sju största företagen i branschen uppgifter över försålda kvantiteter och uppnådda nettopriser med ca två veckors eftersläpning. Priser och kvantiteter avser sortimentet göd- och grillkyckling för vilka ett vägt medelpris beräknas. Den stora prisspänningen mellan de båda produkterna, ca 2 kr. per kg, och betydande skillnader i förhållandet mellan de båda med avseende på försäld kvantitet olika veckor leder till större variationer i det vägda medelpriset än vad som härrör från verkliga prisförändringar. I stället bör ett fast relationstal mellan göd- och grillkyckling fastställas att gälla ett år i taget. Utgångspunkt bör därvid vara fördelningen mellan de båda produkterna under senast kända tolv månaders period.

Nämnden föreslår att nu skisserade omläggning av prismätningen införs fr. o. m. regleringsåret 1977/78 och att medelpriset under detta år beräknas efter ett förhållande där göd- och grillkyckling ingår med 60 resp. 40 %.

Jordbruksnämnden föreslår att slaktdjursavgift bör kunna få tas ut för kött av vissa slag av fjäderfä som godkänts vid besiktning. Något omedelbart behov från regleringssynpunkt av att ta ut sådan avgift föreligger visserligen inte. Vad gäller broiler utgår f. n. särskilt prisstöd. Nämnden bedömer dock att behov av marknadsregleringar kan uppstå. I sådant fall bör kostnaderna härför kunna bestridas med slaktdjurs-

avgifter. En ändring föreslås därför av 7 § a) lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område (ändrad senast 1972: 803). Härigenom blir det möjligt för regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, för jordbruksnämnden att ta ut sådana avgifter när behov därav uppkommer.

Nämnden föreslår en krympning av avståndet mellan övre och nedre prisgränsen för ägg med 16 öre fr. o. m. den 1 juli 1977.

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) utfärdat förordning (1975: 615) om reglering av äggproduktionen. I förordningen föreskrivs att avgift skall erläggas av kläckeri för levererade hönkycklingar. Förordningen upphör att gälla vid utgången av juni månad 1977. Behov föreligger dock att även fortsättningsvis kunna vidta vissa regleringsåtgärder i fråga om äggproduktionen. Eftersom behovet av regleringsåtgärder kan bli stadigvarande föreslår jordbruksnämnden att en bestämmelse om avgift för hönkycklingar förs in som en ny punkt, 10 § g), i lagen om prisreglering på jordbrukets område. Nämnden hemställer vidare att regeringen fastställer den högsta avgift som får tas ut till 5 kr. per hönkyckling i stället för nuvarande 3 kr.

Låginkomstsatsning och avbytarverksamhet

För bl. a. låginkomstsatsning och avbytarverksamhet inom jordbruket disponeras under regleringsåret 1976/77 bl. a. ett belopp av 167 milj. kr. från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Av detta belopp har 115 milj. kr. beräknats för leveranstillägg för mjölk, 20 milj. kr. för stöd åt smågrisproduktionen samt 30 milj. kr. för avbytarverksamhet och 2 milj. kr. för uppbyggnad av ett system för företagshälsovård inom jordbruket. Av de 30 milj. kr. för avbytarverksamheten har 23 milj. kr. avsetts för den ordinarie avbytarverksamheten för djuruppfödare och 7 milj. kr. för försök med sammanhängande ledighet för djuruppfödare. Härvid har förutsatts att besparingar på eller överskridanden av delbeloppen för leveranstillägg eller för stöd åt smågrisproduktionen kan uppkomma och att sådana besparingar eller överskridanden skall tillföras resp. avgå från beloppet för avbytarverksamheten.

Jordbruksnämnden föreslår att 217 milj. kr. anvisas för samma ändamål för regleringsåret 1977/78. Av detta belopp avses då 167 milj. kr. få disponeras efter samma grunder som för innevarande år. Resterande 50 milj. kr. föreslås kunna användas till bl. a. ovan angivna ändamål samt andra sociala satsningar. Närmare redovisning för den avsedda användningen av detta belopp bör få lämnas i samband med att nämnden avger förslag till kompensation åt jordbruket från den 1 juli 1977 för vissa kostnadsökningar. För regleringsåret 1977/78 beräknas dessutom stå till förfogande för här ifrågavarande ändamål vissa besparingar från tidigare år.

För leveranstillägg för mjölk har, som ovan nämnts, avsatts ett belopp av 115 milj. kr. för regleringsåret 1976/77. Bl. a. till följd av ändrade leveransstrukturer och höjd avkastning per ko torde de faktiska kostnaderna komma att bli något lägre. Tekniskt har systemet liksom tidigare fungerat bra. Leveranstillägget bör därför under regleringsåret 1977/78 utgå efter i princip samma grunder som f. n. men med en uppjustering av bidragsskalan. F. n. utgår det högsta beloppet per kg mjölk för månadsleveranser till mejeri om 500 t. o. m. 5 000 kg. Detta föreslås nu komma att gälla för månadsleveranser till mejeri om 500 t. o. m. 6 000 kg. För leveranser fr. o. m. 6 001—7 500 kg föreslås bidraget utgå med samma belopp per månad som månadsbeloppet för leverans om 6 000 kg. Därefter avtrappas månadsbeloppet för varje 500 kg varmed månadsleveransen överstiger 7 500 kg, så att leveranstillägget helt upphör att utgå vid leveranser överstigande 13 000 kg. Nuvarande övre gräns är 11 000 kg.

Det högsta belopp per kg mjölk som f. n. kan utgå är 6,5 öre. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har uttalat att det kan bli aktuellt med förslag om höjning av detta belopp, men att denna fråga dock bör tas upp vid de överläggningar som kommer att ske i maj 1977.

Jordbruksnämnden anmäler att lantbrukarnas förhandlingsdelegation i fråga om *avbyttartaxan* har föreslagit att Lantbrukets Avbyttartjänst AB skall ges rätt att efter samråd med lantbruksstyrelsen och efter hörande av avbyttarnämnden fastställa denna taxa inom ramen för sin medelstillgång. Vidare har föreslagits att avgiftsreducering skall kunna medges för djurägare med besättningar utan mjölkkor. Mot dessa förslag har konsumentdelegationen inte anfört någon erinran. Jordbruksnämnden har för sin del inte tagit ställning i frågor rörande avbyttartaxan. Nämnden har under hand inhämtat att lantbruksstyrelsen ej har någon erinran mot förslagen.

5 Införselavgiftsmedel m. m.

Jordbruksnämnden har redovisat uppburna införselavgiftsmedel för regleringsåret 1975/76. Den huvudsakliga medelsdispositionen framgår av en särskild tabell, i vilken även den preliminära dispositionen för innevarande regleringsår redovisas.

Införselavgiftsmedlen för regleringsåret 1975/76 utgjorde 446 milj. kr., varav för fodermedel 98,8 milj. kr. Härutöver har influtit införselavgifter för brödsäd med 1,1 milj. kr. och för köttvaror med 9,5 milj. kr., vilka avgifter enligt gällande regler har reserverats eller överförts till Svensk spannmålshandel resp. Svensk kötthandel för utbytesexport. Vidare har 54,7 milj. kr. influtit för fettråvaror och fettvaror. Detta belopp hänförs till av statsmakterna beslutad avgiftshöjning och har enligt gällande regler överförts till föreningen Sveriges oljväxtintressenter.

Fördelningsplanen för 1975/76 omfattar enligt riksdagens beslut och den överenskommelse som låg till grund för detta 252,2 milj. kr. förutom inflytande avgifter från fodermedelsimporten, dvs. totalt 351 milj. kr. att tillföras olika ändamål inom jordbruksprisregleringens ram.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1975/76 och 1976/77

	1975/76 1 000-tal kr.	1976/77 1 000-tal kr. prel.
<i>Inkomster</i>		
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter och räntor	—	—
Under resp. regleringsår inflyttna införselavgifter,		
exkl. fodermedel	347 174	391 500
fodermedel	98 783	94 000
Summa	445 957	485 500
<i>Utgifter</i>		
a) Av medel inom resp. regleringsårs fördelningsplan		
Svensk spannmålshandel	74 650	25 350
Sveriges potatisintressenter	29 500	19 500
Sveriges oljeväxtintressenter	—	—
Föreningen för mejeriprodukter	177 000	167 000
Svensk kötthandel	—	—
Svensk ägghandel	43 500	53 500
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	7 500	7 500
Mjölkkavkastningskontroll	10 000	12 000
Svin- och kött djurskontroll	6 000	6 500
Stöd till konservärter och andra köksväxter	2 000	2 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	250	250
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	582	67 600
Summa	350 982	361 200
b) Utanför fördelningsplanen		
Pristillägg för får- och lammkött	10 224	12 500
Svensk matpotatiskontroll	630	700
Sveriges utsädesförening i Svalöv	1 020	1 220
Sveriges potatisodlares riksförbund	1 400	1 700
Bidrag till kostnaderna för ackordhästorganisationen	300	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	259	300
Stöd till vallfröodlingen	4 000	4 000
Stöd till biodlingen	250	250
Summa	18 083	21 145
c) Återbetalning av del av rörlig kredit	76 892	19 700
Summa utgifter	445 957	402 045
Saldo vid utgången av resp. regleringsår	—	+ 83 455

Sådana ändamål *utanför den egentliga prisregleringen* på jordbrukets område som under de båda senaste regleringsåren fått finansieras genom anlåtande av rörlig kredit hos riksgäldskontoret har under regleringsåret 1975/76 kunnat tillgodoses av inflytande införselavgiftsmedel. Kostnaderna för ifrågasvarande ändamål uppgick till ca 18,1 milj. kr. Av den rörliga krediten om 120 milj. kr. var vid ingången av regleringsåret 1975/76 96,6 milj. kr. ianspråktagna. Härav har 76,9 milj. kr. återbetalats med under regleringsåret 1975/76 inlutna införselavgiftsmedel. Härefter kvarstående ianspråktagen kredit uppgår till ca 19,7 milj. kr.

Införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1976/77

För 1976/77 beräknar nämnden de disponibla inkomsterna av införselavgifter till ca 485,5 milj. kr., varav 94 milj. kr. för fodermedel.

Fördelningsplanen för 1976/77 utgör 252,2 milj. kr. uppräknat med 15 milj. kr. som utgör till införselavgifter omvandlade kompensationsavgifter eller totalt 267,2 milj. kr. Härtill kommer inflytande avgifter för fodermedelsimporten, varvid fördelningsplanen blir 361,2 milj. kr. Ett beräknat överskott om 124,3 milj. kr. föreligger sålunda utöver fördelningsplanen.

Definitiv fördelningsplan kan fastställas först efter utgången av regleringsåret 1976/77 då de verkliga inkomsterna av införselavgifter för fodermedel är kända.

Jordbruksnämnden har under senare år bemyndigats att använda införselavgiftsmedel som inflyter *utanför fördelningsplanen* till ett antal olika ändamål. Medelsbehovet under 1976/77 för sådana ändamål beräknas uppgå till ca 21,1 milj. kr. och skall täckas av införselavgiftsmedel i första hand. I brist på sådana får dock finansieringen ske genom anlåtande av den rörliga kredit som ställts till nämndens förfogande i riksgäldskontoret. Beloppet till Sveriges potatisodlares riksförbund, som avser föreningens arbete för effektivisering av matpotatisodlingen, föreslås höjt från anslagna 1,4 till 1,7 milj. kr. med hänsyn till löne- och övriga kostnadsökningar.

Icke disponerade införselavgiftsmedel för 1976/77 skall användas för att minska utnyttjandet av den rörliga krediten. Av det beräknade överskottet om 124,3 milj. kr. åtgår, sedan 21,1 milj. kr. tagits i anspråk för ändamål utanför fördelningsplanen, 19,7 milj. kr. till att täcka den vid regleringsårets ingång utestående krediten. Vid utgången av 1976/77 beräknas sålunda föreliggande icke ianspråktagna avgiftsmedel om ca 83,5 milj. kr.

Införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1977/78

Jordbruksnämnden beräknar inkomsterna av införselavgifter under regleringsåret 1977/78 till ca 472 milj. kr., varav 81 milj. kr. för fodermedel, räknat efter nuvarande avgiftssatser. Den faktiska avgiftsupp-

börden kan emellertid komma att avvika väsentligt från denna siffra beroende bl. a. av fluktuationer i importpriser och ändrade införselavgifter. Med hänsyn till ovissheten om utfallet av regleringsekonomi hemställer nämnden att den rörliga krediten hos riksgäldskontoret om 120 milj. kr. får kvarstå även under regleringsåret 1977/78.

Fördelningsplanen för 1977/78 föreslås av jordbruksnämnden uppta samma belopp som för regleringsåret 1976/77, dvs. 267,2 milj. kr. med tillägg av inflytande avgifter för fodermedelsimporten, enligt ovan beräknade till 81 milj. kr. Beloppet inom fördelningsplanen beräknas sålunda till 348,2 milj. kr. Med hänsyn till ovissheten om den kommande utvecklingen av regleringsekonomi för de olika varuområdena har det inte varit möjligt för nämnden att nu lägga fram en fullständig plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet. Vad avser posten för upplysnings- och utvecklingsarbete föreslås dock en höjning av denna från nuvarande 7,5 till 8,5 milj. kr. För mjölkavkastningskontroll samt för svin- och kött djurskontroll utgår f. n. 12 resp. 6,5 milj. kr. Dessa belopp föreslås höjda till 13,7 resp. 7,3 milj. kr., främst med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar. Jordbruksnämnden avser att återkomma med fullständigt förslag till preliminär fördelning i maj 1977 efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen i samband med förslag till justering av införselavgifter m. m. fr. o. m. den 1 juli 1977.

Jordbruksnämnden föreslår att den liksom hittills, efter hörande av de båda delegationerna, bör få jämka delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till nämndens förfogande. Vidare förutsätter nämnden att, liksom hittills, Svensk spannmålshandel och Svensk kötthandel får tillföras införselavgifter för viss s. k. utbytesexport av brödsäd resp. av kött och fläsk samt att Sveriges oljeväxtintressenter får tillföras de införselavgiftsmedel som inflyter till följd av höjning av avgiften för fettvaror per den 1 juli 1974 eller senare.

Vad gäller avgiftsmedel till ändamål *utanför fördelningsplanen* för 1977/78 beräknar jordbruksnämnden f. n. medelsbehovet till ca 29,4 milj. kr. Fördelningen framgår av följande uppställning (1 000 kr.)

Pristillägg för får- och lammkött	13 500
Svensk matpotatiskontroll	4 270
Sveriges utsädesförening, potatisförädling	1 808
Sveriges potatisodlars riksförbund	1 800
Ackordhästorganisationen	475
Bidrag för fraktkostnader för mjölk och grädde	300
Prisåterbäring till pälstdjursuppfödare	3 000
Stöd åt odlingen av vallväxtfröer	4 000
Stöd åt biodlingen	250
Summa	29 403

Mot bakgrund av produktionsprognoser för regleringsåret 1977/78 beräknar nämnden kostnaderna för ett *pristillägg för får- och lammkött* av 530 öre per kg till 25,5 milj. kr. Av denna kostnad föreslår nämnden att liksom hittills 12 milj. kr. får täckas från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område samt att återstoden, f. n. sålunda beräknad till 13,5 milj. kr., får utgå av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

Utöver ovan angivna pristillägg om 530 öre per kg har jordbruksnämnden bemyndigats att fr. o. m. den 1 juli 1976 utbetala ett extra säsongvarierat pristillägg om i genomsnitt 1 kr. per kg, vilket fr. o. m. den 1 januari 1977 har höjts till 240 öre per kg. Det extra pristillägget bekostas inom ramen för medel som jordbruket erhåller som ersättning för prisstoppet på kött av andra djurslag. Kostnaderna beräknas till 5,6 milj. kr. för innevarande regleringsår. För regleringsåret 1977/78 beräknar nämnden kostnaderna för ifrågavarande tillägg till 11,5 milj. kr. av de medel som jordbruket erhåller som ersättning för prisstoppet på kött av andra djurslag.

För att stimulera odlarna och handeln till ökat kvalitetsarbete på matpotatisområdet inrättades år 1953 Svensk matpotatiskontroll (SMAK). Till SMAK har för 1976/77 bidrag lämnats med 700 000 kr. för *upplysningsverksamhet på matpotatisområdet*. För 1977/78 begärs höjning av detta belopp till 770 000 kr. med hänsyn till inträffade kostnadsökningar som inte kan neutraliseras genom rationaliserings- och besparingsåtgärder.

Sedan starten har kvantiteten SMAK-märkt potatis ökat. Under verksamhetsåret 1975/76 har dock denna utveckling brutits och den SMAK-märkta kvantiteten har sjunkit med inemot 20 % jämfört med 1974/75. I stor utsträckning torde detta förhållande kunna hänföras till de onormala marknadsförhållandena under säsongen 1975/76 men det anses också bero på merkostnaden för potatis som kvalitetsmärks.

Sedan den 1 oktober 1974 föreligger kvalitetsmärkningstvång för matpotatis. Kvalitetsklasserna är SMAK Extra Prima, SMAK Prima, Ordinär och Oklassificerad. Kostnaderna för kontrollen av kvalitetsmärkingen bestrids av den som ansvarar för förpackningen. I samband med de nu avslutade överläggningarna har lantbrukarnas förhandlingsdelegation framfört önskemål om att kvalitetsklassificerad matpotatis måtte avlastas de nämnda *kontrollkostnaderna*. Ersättningen till SMAK för kontrollen under säsongen 1977/78 föreslås i stället utgå ur medel utanför fördelningsplanen samtidigt som en motsvarande sänkning av normalinförselavgiften för potatis skulle genomföras. Behovet av införselavgiftsmedel för ändamålet beräknas uppgå till högst 3,5 milj. kr. Konsumentdelegationen har ej rest någon invändning mot dessa förslag. Lantbruksstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för SMAK, har under hand meddelat att styrelsen ej har något att erinra mot den föreslagna finan-

sieringen. Styrelsen anser emellertid att även kostnaden för stickprovskontrollen av oklassificerad matpotatis, som beräknas uppgå till ca 30 000 kr. per år, bör finansieras på samma sätt.

Jordbruksnämnden föreslår att SMAK av införselavgifter utanför fördelningsplanen för 1977/78 får tilldelas ett belopp av (770 000 + 3 500 000 =) 4 270 000 kr. för upplysningsverksamhet på matpotatisområdet och för kontrollverksamheten.

Till *Sveriges utsädesförening, Svalöv*, har för 1976/77 bidrag lämnats med 1 220 000 kr. för finansiering av föreningens *potatisförädlingsverksamhet*. För 1977/78 begärs höjning av detta belopp till 1 808 000 kr. Anslagsframställningen syftar till att möjliggöra oförändrad omfattning av verksamheten. Kostnaderna har räknats upp för inträffade pris- och lönestegringar. Vidare har lönekostnadspålägget justerats upp från 33 % till 42,42 % för tjänstemän och 36,32 % för kollektivanställd personal. Föreningen har vidare räknat med att verksamhetens andel i de gemensamma kostnaderna för administration, byggnadsverksamhet, maskininvesteringar och förbrukningsmateriel m. m. skall täckas av anslaget. Denna kostnad har upptagits till 323 000 kr.

Delegationerna har ej haft någon invändning mot den begärda höjningen av anslaget. Nämnden föreslår därför att bidrag till utsädesföreningen för potatisförädlingsverksamhet för 1977/78 får utgå med begärda 1 808 000 kr.

Under prisregleringsperioden 1971/74 kunde statens jordbruksnämnd av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen ta i anspråk högst 2 milj. kr. för *återbäring till pälsdjursuppfödare* av den del av priset på inhemskt foder för minkuppfödning som var hänförligt till införselavgifterna på fodermedel. Återbäring utgick med ca 1 kr. 50 öre per skinn under de två första regleringsåren. Med hänsyn till rådande pris- och avgiftsförhållanden utgick inte någon återbäring under regleringsåren 1973/74, 1974/75 och 1975/76.

Som en följd av de nu låga världsmarknadspriserna på fodermedel har införselavgifterna för fodermedel stigit i sådan grad att återbäring kan beräknas bli påkallad. Kostnaden härför kan beräknas till ca 3 milj. kr. för år. Jordbruksnämnden begär därför ett bemyndigande att för 1977/78 av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen få disponera högst 3 milj. kr. för ändamålet.

Till *Sveriges potatisodlares riksförbund* har för 1976/77 begärts bidrag med 1,7 milj. kr. för förbundets verksamhet med *effektivisering av matpotatisodlingen*. För 1977/78 begärs en höjning av detta belopp till 1,8 milj. kr. med hänsyn till beräknade löne- och andra kostnadsstegringar.

6 Sockerregleringen

Riksdagen beslöt våren 1974 om prisregleringen för sockerbetor och socker för regleringsåren 1974/75—1975/76 (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275). Beslutet innebar bl. a. att sockerbetsarealen under den närmaste femårsperioden skulle fastställas så att "sockerbolagets nuvarande brukskapacitet kommer att utnyttjas fullt på ett rationellt sätt". Det ansågs då innebära en areal av 46 000 ha. Vid normalskörd kunde importutrymmet av råsocker därvid uppskattas till ca 70 000 ton och utrymmet för import av konsumtionsfärdigt socker till ca 20 000 ton.

Sedermera fann sockerbolaget att det fr. o. m. 1975 års skörd fanns möjligheter att utnyttja brukskapaciteten bättre genom att förlänga kampanjen utöver vad man tidigare vågat med hänsyn till bl. a. väderleksproblemen. Mot denna bakgrund beslöt jordbruksnämnden efter samråd med berörda parter att för 1975 och 1976 års odlingar fastställa arealen till 52 000 resp. 53 000 ha. Vid normalavkastning från sistnämnda areal torde importutrymmet stanna vid ca 50 000 ton. Under de båda åren har dock skörden varit lägre än vad som kan anses vara normalt, varför den faktiska importen trots arealökningen varit mer omfattande.

Våren 1976 fattade riksdagen beslut om sockerregleringen för regleringsåret 1976/77 (prop. 1975/76: 154, JoU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 332). Beslutet innebar i princip en förlängning av tidigare regleringsperiod. I propositionen redogjordes bl. a. för de ekonomiska konsekvenserna för sockerregleringsfonden av det under regleringsåret 1974/75 tillämpade systemet med importbidragsgivning för socker. Sockerregleringsfonden hade per den 30 juni 1975 en skuld till regleringsföreningen Svensk sockerhandel om 30,6 milj. kr., vilket belopp successivt skulle täckas av inflytande avgiftsmedel från sockerregleringen. Vidare förutsågs att de under regleringsåret 1975/76 inflytande medlen inte skulle förslå till att täcka mer än löpande kostnader inom sockerregleringen och att någon egentlig avbetalning av skulden inte skulle kunna äga rum under perioden. Utvecklingen har visat att bedömningen var riktig. Fondens skuld har stigit till drygt 32,9 milj. kr. per den 30 juni 1976. Därefter har emellertid världsmarknadspriserna fallit, vilket resulterat i höjda införselavgifter och därmed en intäktsförbättring för regleringsfonden. Om nuvarande prisnivå på världsmarknaden för vitsocker — ca 115 kr. per 100 kg — består, beräknas fondens intäkter bli sådana att den aktuella skulden kommer att vara reglerad under hösten 1977. Under denna förutsättning och vid en inhemsk sockerskörd som inte väsentligt understiger normalnivån bör vidare fondens intäkter under regleringsåret 1977/78 bli sådana att ekonomiskt utrymme kommer att föreligga för viss ytterligare användning av regleringsmedel i enlighet med punkt 11 nedan.

Utvecklingen beträffande skörd eller världsmarknadspris kan dock bli sådan att fondens intäkter blir otillräckliga. I sådant fall är det angeläget att kreditmöjligheter står öppna. På grund härav föreslår nämnden att en rörlig kredit hos riksgäldskontoret om 15 milj. kr. ställs till jordbruksnämndens förfogande under regleringsåret 1977/78 för att vid behov kunna användas inom sockerregleringen. Alternativt föreslår nämnden att den rörliga kredit hos riksgäldskontoret om 120 milj. kr., som enligt beslut av 1973 års riksdag ställdes till statens jordbruksnämnds förfogande för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel, ställs till förfogande även under regleringsåret 1977/78 och får anlitas även för nu ifrågavarande ändamål.

För innevarande regleringsperiod gäller liksom tidigare att de förändringar som genomförs beträffande villkoren för betodlare och sockerindustri inom EG skall överföras till den svenska sockernäringsen. Till följd av beslutade prishöjningar inom EG blev betpriset för 1976 års skörd 15,22 kr./dt mot 14,21 kr./dt för 1975 års skörd. Av samma skäl uppgår sockerbolagets avräkningspris för socker ur svenska betor för regleringsåret 1976/77 till 220,99 kr./100 kg mot 197,77 kr. under 1975/76. Vid denna anpassning har den inom EG beslutade förändringen omräknats till svenska förhållanden med användande av den centralkurs som anger den vid ingången av regleringsåret 1976/77 gällande relationen mellan EG:s valuta, den s. k. kontoenheten, och den svenska kronan.

Till följd av valutaförändringar under oktober 1976 har värdet på EG:s kontoenhet jämfört med den svenska kronan stigit med 1 %. Därför föreslår nämnden att betpriset uppräknas från 15,22 kr./dt till 15,37 kr./dt för 1977 års odling, och att sockerbolagets avräkningspris räknas upp från 220,99 kr./100 kg till 223,14 kr./100 kg. De sålunda uppräknade priserna bör utgöra bas vid den fortsatta EG-anpassningen.

Jordbruksnämndens förslag till sockerreglering för perioden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978 som har biträtts av betodlarföreningen, sockerbolaget och konsumentdelegationen, kan sammanfattas i följande punkter.

1. Sockerbetsarealen för åren 1977 och 1978 bör årligen fastställas med sikte på att sockerbolagets nuvarande brukskapacitet skall fullt utnyttjas på ett rationellt sätt. Sockerindustrins nuvarande struktur skall bibehållas under regleringsåret.

2. De förändringar som enligt beslut av EG-myndighet genomförs beträffande villkoren för betodlare och sockerindustri inom EG bör överföras till den svenska sockernäringsen. Därvid bör användas den vid ändringstillfället gällande centralkursen för den svenska kronan i förhållande till EG:s kontoenhet.

3. Som bas för nästkommande ändring av priset på sockerbetor enligt punkt 2 bör gälla priset 15,37 kr./dt för betor med en sockerhalt av

16 %.

4. Som bas för nästkommande ändring av de svenska sockerpriserna enligt punkt 2 bör för baskvaliteten i sortimentet, strösocker av kvalitet K 5 i säck om 50 kg, gälla priset 223,14 kr. per 100 kg.

5. Till odlare inom tillförselområdena för sockerbruken på Öland och Gotland bör utgå ett arealbidrag om 400 kr. per ha kontrakterad areal.

Bidraget bör kunna bidra till att motverka den minskade odlingsbenägenhet som har kunnat konstateras och som i ett längre perspektiv kan tänkas äventyra näringens existens på öarna. Bidraget bör finansieras med medel ur regleringsfonden.

6. Svenska Sockerfabriks AB bör medges rätt att öka prisspänningen i förhållande till baskvaliteten för vissa delar av sitt sortiment enligt en specificerad lista.

Prishöjningarna beräknas motsvara ca 11,5 milj. kr. och motiveras av ökade merkostnader vid raffinaderiet i Arlov.

7. För att om möjligt förhindra en upprepning av fjolårets forcerade sockerinköp under tiden närmast före den föreslagna prishöjningen den 1 juli 1977 och en motsvarande stark nedgång i sockerförsäljningen under tiden närmast efter prishöjningen bör jordbruksnämnden erhålla bemyndigande att genomföra prishöjningen på ett sådant sätt att minsta möjliga störning uppstår på marknaden. Höjningen bör genomföras i god tid före den 1 juli 1977 och avslutas vid åsyftad prisnivå först någon tid efter den 1 juli 1977. Ett sådant system bör utformas så att varken sockerbolaget eller dess kunder kalkylmässigt skall göra någon vinst eller förlust.

8. Gränsskyddet för socker bör utgöras av en införselavgift som bör tas ut för importerade kvantiteter under perioder då världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker ur svenska betor. De insamlade medlen bör — liksom hittills — tillföras sockerregleringsfonden. Som världsmarknadspris på färdigt socker bör därvid gälla Parisbörsens spot-notering för vitsocker med tillägg av 8,10 kr./100 kg motsvarande kostnad för frakt m. m. till svensk hamn samt korrigering för kvalitetsskillnad mellan den svenska baskvaliteten och den kvalitet Paris-noteringen avser. Som mått på världsmarknadspriset på råsocker bör gälla den nominella London-noteringen på råsocker. Båda noteringarna bör omräknas till svensk valuta enligt den säljkurs som gäller noteringsdagen.

Införselavgiften för färdigt socker bör utgöra skillnaden mellan avräkningspriset på baskvaliteten i den svenska sockerregleringen och världsmarknadspriset på färdigt socker, mätt på nyss angivet sätt.

Införselavgiften för råsocker bör anpassas så att svensk raffineringsindustri som köper in råsocker till gällande London-notering och säljer den raffinerade varan till det svenska avräkningspriset erhåller en er-

sättning för raffineringen som inkl. ersättning för säckkostnader och viss utfrakt samt lagringsbidrag uppgår till 36,95 kr./100 kg raffinad jämte eventuella förändringar av motsvarande ersättningar inom EG. Raffineringen bör härvid förutsättas medföra ett svinn om 8 %.

Införelavgiften för sirap, sockerlösningar o. d. bör motsvara avgiften för färdigt socker, varvid hänsyn bör tas till produktens sockernehåll.

Införelavgifterna bör i princip justeras en gång varje månad samt dessutom vid större avvikelser i resp. notering jämfört med nivån vid närmast föregående justeringstillfälle.

9. Då världsmarknadspriset för färdigt socker överstiger det inhemska avräkningspriset bör jordbruksnämnden få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet. Därvid kommer det inhemska parti-priset att höjas med ett belopp som motsvarar försäljningsavgiften. De insamlade medlen bör användas för att subventionera sockerimporten.

Under sådana perioder bör ersättningen för sockerbolagets raffineringssverksamhet regleras enligt den s. k. garantiregeln. Denna innebär att man halvårsvis i efterhand gör en avräkning som beaktar skillnaden mellan de genomsnittliga världsmarknadspriserna på färdigt socker enligt Paris-noteringen och råsocker enligt London-noteringen. Skillnaden mellan dessa noteringar bör i princip ge utrymme för raffineringssvinn, raffineringersättning och lagringsbidrag enligt EG:s normer. Om den utvunna ersättningen för raffineringen avviker från det åsyftade värdet bör avräkning ske mellan sockerbolaget och regleringsfonden.

10. Om införelavgifterna för melass, betfor o. d. höjs, bör sockerbolaget genomföra sådana prishöjningar på den svenska marknaden, som i anslutning till avgiftshöjningen är marknadsmässigt möjliga, samt överföra intäktsökningen till sockerregleringsfonden. Det förutsätts att en eventuell höjning av priset på sådan melass, som odlarna erhåller enligt odlingskontrakt med bolaget, understiger prishöjningen för övrig melass med 5 kr. per 100 kg.

11. Sockerregleringsfonden bör, liksom hittills, bekosta dels fraktsubventioneringen till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län med 1,2 milj. kr. per år samt fältmätning i erforderlig utsträckning av den svenska sockerbetsarealen. Fonden bör dessutom finansiera arealbidraget till de odlare som levererar betor till bruken på Öland och Gotland till en beräknad kostnad av 3—3,5 milj. kr. samt den ersättning om 4,3 milj. kr. som bör utgå för sockerbolagets ökade merkostnader för driften vid dessa bruk. Vidare bör sockerbolaget ur fonden erhålla ett engångsbelopp om 5 milj. kr. därför att en förskjutning i sockerförsäljningen vid senaste regleringsårsskiftet medförde att bolaget inte erhöll åsyftad intäktsförstärkning.

12. Om växelkursförändringar eller väsentliga förändringar i de grundläggande villkoren för den svenska sockerindustrin inträffar här-efter, bör det ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar

med berörda parter lägga fram förslag till de åtgärder som behövs för att syftet med villkoren för sockerregleringen skall nås.

Det bör ankomma på jordbruksnämnden att vidta de regleringsåtgärder som behövs för att genomföra förslaget och att meddela beslut i frågor som kan komma att aktualiseras genom tillämpning av punkt 12 ovan.

Under hänvisning till rådande prisrelation mellan sockerbetor och socker inom EG och det jämfört med EG höga kostnadsläget, har sockerbolaget begärt en höjning av ersättningen för betsockerproduktionen. Med hänsyn till att detta önskemål inte påverkat föreliggande förslag till sockerreglering har bolaget gjort ett särskilt uttalande av följande lydelse.

"Då nuvarande system för sockerregleringen från 1967/68 infördes i Sverige grundades detta på preliminära uppgifter om EG:s sockerreglering. I EG fastställdes och tillämpades de definitiva grunderna först ett år senare. Det har visat sig att de preliminära uppgifter som kom att användas för den svenska sockerregleringen inte helt överensstämde med de slutliga reglerna i EG. Bolaget har redan från början påtalat detta förhållande men har först sedan Danmarks inträde i EG kunnat mera exakt referera till deras praktiska tillämpning. Vid överläggningarna inför 1977/78 års avtal har bolaget liksom året förut yrkat på en anpassning till de danska EG-reglerna. Yrkandet har emellertid i motsats till förra året inte beaktats.

Eftersom denna fråga är av väsentlig betydelse för Sockerbolaget förutsätter bolaget att den kommer att beaktas vid de överläggningar som skall äga rum angående sockerregleringen för tiden efter den 30 juni 1978. Bolaget förutsätter vidare att dessa överläggningar kommer att inledas i god tid före utgången av 1977."

Jordbruksnämndens förslag innebär att sockerbolaget erhåller kalkylmässiga ekonomiska förbättringar motsvarande sammanlagt ca 24 milj. kr., varav 9,3 milj. kr. finansieras ur sockerregleringsfonden. Bolagets pris på strösocker höjs med 4 öre per kg. För betodlarna innebär förslaget att priset på betor höjs med 15 öre per dt. Genom arealbidraget tillförs betodlarna på Öland och Gotland dessutom ca 1,10 kr. per dt. Totalt sett innebär förslaget att betodlarna tillförs ca 7 milj. kr. Därtill kommer den anpassning som bör göras till de förändringar som kommer att genomföras beträffande villkoren för betodlare och sockerindustri inom EG.

7 Prisstöd till jordbruket i norra Sverige

7.1 Gällande bestämmelser

De grunder efter vilka prisstöd utgår till jordbruket i norra Sverige anges i kungörelsen (1971: 421) om prisstöd till vissa jordbruk (omtryckt 1974: 420). Syftet med prisstödet är att höja lönsamheten hos jordbruket inom vissa områden av landets norra och mellersta delar till en nivå som är jämförbar med den för det mellansvenska jordbruket.

Prisstöd utgår i form av pristillägg dels för mjölk som levereras till mejeri, dels för kött av nötkreatur, får eller svin som godkänts vid besiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. Prisstödet var föremål för en översyn beträffande stödområden och stödbelopp hösten 1973 och nuvarande regler har efter beslut av riksdagen (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) tillämpats fr. o. m. den 1 juli 1974. Den uppräknig av stödbeloppen som översynen resulterade i syftade i första hand till att återställa realvärdet med hänsyn till utvecklingen sedan år 1971.

Pristillägg för mjölk utgår med olika belopp för fem olika stödområden och varierar mellan 3,6 öre och 21 öre per kg mjölk med 4 % fetthalt. För kött av nötkreatur och får finns fyra stödområden för vilka beloppen varierar mellan 20 öre och 135 öre per kg. Pristillägg för fläsk utgår i de tre nordligaste stödområdena med 10, 20 resp. 30 öre per kg. Vidare erhåller fysisk person, som vid utgången av juni 1974 bedrev jordbruk i vissa områden där enligt äldre bestämmelser utgick extra mjölkpristillägg, pristillägg med 3 öre per kg mjölk med 4 % fetthalt. Sådant pristillägg upphör att utgå vid utgången av det kalenderår då brukaren fyller 67 år.

Pristilläggen administreras av statens jordbruksnämnd och bekostas från anslaget Stöd till jordbruket i norra Sverige. Kostnaderna för stödet uppgick under budgetåret 1975/76 till totalt 100,8 milj. kr. Pristillägg för mjölk utgick med 81,2 milj. kr., varav 1,3 milj. kr. som personliga tillägg, för kött med 18,0 milj. kr. och för fläsk med 1,6 milj. kr.

Vissa medel inom regleringsekonomi omfördelas numera för att kompensera vissa områden i norra Sverige för en i förhållande till övriga delar av landet oförmånlig utveckling av frakt- och driftkostnader vid mejerier och slakterier. Av de medel som jordbruket erhåller som kompensation för prisstoppet utgår sålunda kostnadstillägg för mjölk och kött. De medel som omfördelas uppgår till ca 10 milj. kr. per år.

7.2 Statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden redovisar inledningsvis att Lantbrukarnas riksförbund (LRF) till nämnden har överlämnat ett förslag till nya pristilläggs-

skalor fr. o. m. den 1 juli 1977. Nämnden har inhämtat att LRF har utgått från att en ändring av områdesindelningen inte nu bör företas och att stödet inte heller bör utvidgas till nya produkter. LRF har vidare som riktpunkt haft utvecklingen av konsumentprisindex från oktober 1973 till oktober 1976 för uppräknig av skalorna. Konsumentprisindex har under denna tid stigit med 33,85 %. En övergång till de av LRF föreslagna skalorna skulle medföra en ökning av kostnaderna med 35 milj. kr. för år med nuvarande produktionsvolym.

Bl. a. med hänsyn till att konsumentprisindex inte längre används som underlag vid beräkningen av kompensation för kostnadsutvecklingen vid utlösningar av jordbrukets inflationsregel torde, enligt nämnden, detta index inte böra användas vid en uppräknig av jordbruksstödet i norra Sverige. Nämnden framhåller att om man önskar söka ge full kompensation för kostnadsutvecklingen sedan föregående översyn, vilken avsåg en giltighetstid av tre år, torde produktionsmedelsprisindex (PM-index) vara ett lämpligare mått. PM-index har under den av LRF återopade tiden ökat med 29,55 %. Nämnden har utarbetat ett förslag till justering av pristilläggskalorna, som ansluter sig till utvecklingen av detta index. En sådan justering skulle medföra en ökning av kostnaderna med 29,4 milj. kr. Härvid har nämnden liksom LRF utgått från att stödet bör baseras på nuvarande områdesindelning och varugrupper. Eventuella ändringar i dessa avseenden torde böra anstå till nästa översyn. Nämnden har också utgått från samma relationer mellan pristilläggen inom olika områden som LRF:s förslag innebär.

Av följande sammanställning framgår nämndens förslag till ändring av pristilläggen.

	Område	Gällande tillägg öre per kg (för mjölk öre per kg mjölk med 4 % fetthalt)	Förslag öre per kg (för mjölk öre per kg mjölk med 4 % fetthalt)
Pristillägg för mjölk	1	21	27,2
	2	17	22,0
	3	15	19,4
	4	8,6	11,2
	5	3,6	4,6
Pristillägg för kött av nötkreatur och får	1	135	175
	2	100	130
	3	55	71
	4	20	26
Pristillägg för fläsk	1	30	39
	2	20	26
	3	10	13

Nämnden förutsätter att de principer som gäller i fråga om de s. k. personliga pristilläggen för mjölk skall tillämpas oförändrade även under budgetåret 1977/78. Antalet innehavare av sådana tillägg har sedan år 1971 minskat med ungefär hälften och uppgår nu till drygt 500.

Liksom tidigare gäller att administrationen av stödet inte medfört några egentliga problem. Vissa tendenser till transporter av slaktdjur mellan olika områden för att komma i åtnjutande av högre pristillägg har emellertid observerats. Någon organiserad trafik torde dock knappast föreligga f. n.

I övrigt anmäler nämnden att nämndens bemyndigande att göra smärre gränsjusteringar mellan stödområden sedan föregående översyn har använts med stor restriktivitet och endast utnyttjats för flyttning av två församlingar från stödområde 2 till 1 i fråga om mjölk.

8 Föredraganden

8.1 Prisregleringen på jordbruksprodukter

Genom beslut av 1974 års riksdag (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) antogs de av statens jordbruksnämnd framlagda och av Kungl. Maj:t i allt väsentligt godtagna förslagen till prissättning på jordbruksprodukter (exkl. socker och sockerbeter) för tiden den 1 juli 1974 — den 30 juni 1977 och för socker och sockerbeter för tiden den 1 juli 1974 — den 30 juni 1976. Våren 1976 beslöt riksdagen om prisregleringen för socker och sockerbeter för tiden den 1 juli 1976 — den 30 juni 1977 (prop. 1975/76: 154, JoU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 332).

Enligt 1974 års riksdagsbeslut skulle mittpriser, prisgränser och införselavgifter för jordbruksprodukter (exkl. socker och sockerbeter) justeras dels varje halvår på grundval av utvecklingen av jordbrukets kostnader, dels den 1 juli 1975 och den 1 juli 1976 med hänsyn till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper.

Regeringen har, med stöd av riksdagens bemyndigande, fastställt justerade införselavgifter m. m. för tiden fr. o. m. den 1 juli 1976 och den 1 januari 1977 efter förslag av jordbruksnämnden. Fr. o. m. den 1 juli 1976 skulle således jordbruket tillföras totalt 709 milj. kr. räknat per helt år. Av totalbeloppet hade 684 milj. kr. fördelats på olika produkter i form av pris- och avgiftshöjningar och 25 milj. kr. föreslagits till avbytarverksamhet, företagshälsovård samt låginkomstsatsning. Regeringen beslöt vid detta tillfälle att anslå ca 400 milj. kr. av budgetmedel för att begränsa prishöjningarna på livsmedel. Konsumentprishöjningar till följd av jordbruksprisregleringen uteblev för mjöl, matbröd, mjölk och flertalet ostsorter. Vidare begränsades prishöjningarna på kött och fläsk till ungefär hälften samt infördes ett särskilt prisstöd om 20 milj. kr. till broilernäringen.

Det belopp som enligt jordbruksnämndens förslag skulle utgå till jordbruket fr. o. m. den 1 januari 1977 utgjorde 655 milj. kr. räknat per år. För att skydda främst barnfamiljerna mot prishöjningarnas effekter beslöt regeringen att öka subventioneringen av mjölk, mjöl och matbröd genom att anslå ca 160 milj. kr. av budgetmedel. Därmed behövde inte priset på mjöl och matbröd höjas. Priset på mjölk steg endast med hälften av vad som annars hade blivit fallet.

Den totala effekten på konsumentpriset av de per den 1 januari 1977 utgående livsmedelssubventionerna kan för mjölk beräknas till ca 1,50 kr. per liter, för ost ca 3,70 kr. per kg, för nötkött ca 5,50 kr. per kg, för fläsk ca 3,20 kr. per kg samt för matbröd ca 25 öre per kg. Jag återkommer senare till beräkningen av kostnaderna för livsmedelssubventionerna vid min behandling av anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Huvudparten av livsmedelssubventionerna utgår i form av ersättning till jordbruket till följd av prisstoppet. Inom en av chefen för handelsdepartementet tillkallad kommitté pågår f. n. en utvärdering av bl. a. effekterna av prisstoppet på livsmedel. Det ankommer på regeringen att inom ramen för de åtgärder som behövs för att genomföra prisregleringen på jordbruksprodukter uppdra åt jordbruksnämnden att vidta de tekniska justeringar som kan komma att krävas i anledning av förslag från kommittén.

1972 års jordbruksutredning beräknas lägga fram sina förslag under våren 1977. Några beslut av statsmakterna med anledning av utredningens förslag hinner dock inte fattas före den 1 juli 1977, då nuvarande prisregleringsperiod löper ut. Mot bakgrund härav uppdrog regeringen åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med berörda parter avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter, inkl. sockerbeter och socker, för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978. Nämnden borde härvid i allt väsentligt utgå från de riktlinjer och regler som gäller under innevarande prisregleringsperiod.

I det föregående har jag redovisat det förslag statens jordbruksnämnd har lagt fram om *prisregleringen för jordbruksprodukter* exkl. sockerbeter och socker för tiden den 1 juli 1977 — den 30 juni 1978. Förslaget har utformats efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation samt konsumentdelegationen och har biträttats av de båda delegationerna.

Jordbruksnämndens förslag innebär att de riktlinjer och regler som gäller för innevarande prisregleringsperiod i huvudsak bör gälla för regleringsåret 1977/78.

Nuvarande principer med mittpriser, prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktigare varor bör gälla även under regleringsåret 1977/78. De normalinförselavgifter som nu gäller

föreslås bli överförda till det nya regleringsåret, i den mån inte annat framgår av det följande.

Enligt förslaget kommer jordbruket även under regleringsåret 1977/78 att få kompensation för kostnadsökningar inom jordbruket och viss förädlingsindustri. Justeringar av mittpriser, prisgränser och införselavgifter föreslås således ske den 1 juli 1977 och den 1 januari 1978 främst på grundval av utvecklingen av det inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden beräknade produktionsmedelsprisindex. Vidare innebär förslaget att följsamhet skall nås för jordbrukarnas inkomster till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Således bör prisnivån för jordbruksprodukter justeras per den 1 juli 1977 så att denna följsamhet nås. Som utgångspunkt för denna justering bör liksom tidigare tas löneavtalen på LO-SAF-området. Avdrag bör därvid ske för rationaliseringsvinsten inom jordbruket, vilken upptas till oförändrat 4,5 % per år. Den kompensation som bör utgå till jordbruket per den 1 juli 1977 till följd av de angivna reglerna för inkomstföljsamheten bör dock inte understiga 50 milj. kr. Detta belopp bör användas för fortsatt låginkomstsatsning, sociala åtgärder m. m.

Om löneavtalen inom LO-SAF-området för år 1977 inte har hunnit slutas i tid före prisjusteringarna den 1 juli 1977 förutsätter nämnden att ett a contobelopp efter sedvanliga överläggningar tillförs jordbruket. Slutlig justering bör i sådant fall ske per den 1 januari 1978.

Nämndens förslag om prisregleringens allmänna utformning för regleringsåret 1977/78 kan jag i huvudsak tillstyrka. Förslaget att ett a contobelopp bör tillföras jordbruket den 1 juli 1977 i det fall löneavtalen inom LO-SAF-området inte har hunnit slutas i tid före prisjusteringarna bör det ankomma på regeringen att ta ställning till. Jordbruksnämnden bör efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen komma in till regeringen med förslag om kompensation till jordbruket enligt de angivna reglerna samt med förslag till de justeringar av prisnivån som därmed krävs.

Jag övergår nu till att behandla jordbruksnämndens förslag rörande olika varuområden och regleringsanordningar.

Vad gäller *spannmål* föreslår nämnden att det pristillägg om f. n. 5 kr. per dt som utgår för s. k. kvalitetsvete bör anpassas till marknadsförhållandena och kunna ändras i samband med prisöverläggningarna. Vidare föreslår nämnden att införselavgiften för malt tills vidare får anpassas efter vad som erfordras för att skydda avsättningen av svenskt korn till maltframställning inom landet. Jag har inte något att erinra mot dessa förslag.

För att kompensera för ränte- och lagringskostnader och för att stimulera till en lämplig lagring och ett jämnt utbud under året höjs mittpris och prisgränser för *matpotatis* i fem steg under innevarande prisregleringsår. Normalinförselavgiften ligger däremot fast. Nämnden

föreslår att denna avgift höjs successivt under regleringsåret 1977/78. Nämnden bör dock kunna reducera avgiften till genomsnittsnivån om marknadsförhållandena så kräver. Den närmare utformningen av ett system med differentierad normalinförselavgift bör enligt nämnden fastställas vid prisöverläggningarna inför den 1 juli 1977. Jag har ingen erinran mot det föreslagna systemet. Det ankommer på regeringen eller, efter regeringens bestämmande, jordbruksnämnden att besluta i denna fråga.

Fettvaruavgiften beräknas f. n. med ledning av världsmarknadsprisnoteringen för rapsolja. När sådan notering saknas används i stället motsvarande notering för sojaolja som beräkningsunderlag. På grund av att världsmarknadspriset på rapsolja under hösten 1976 har legat väsentligt lägre än priset på sojaolja har en hög fettvaruavgift uttagits. Margarinindustrin har framfört önskemål om att beräkningsgrunderna ändras. Jordbruksnämnden föreslår därför att grunderna för beräkning av fettvaruavgiften ändras. Rapsoljenoteringen bör användas som underlag så länge den understiger sojaoljenoteringen med högst 15 kr. per 100 kg. Om differensen blir större bör däremot användas noteringen för sojaolja med avdrag för 15 kr. per 100 kg. Rapsoljenotering överstigande noteringen för sojaolja bör inte beaktas. Jag tillstyrker nämndens förslag i fråga om de ändrade beräkningsgrunderna för fettvaruavgiften.

Jordbrukets bidrag till skördeskadefonden, ca 15 milj. kr. per år, bestrids genom att *skördeskadeavgifter* tas ut på jordbruksprodukter bl. a. på mjölk samt nötkreatur och svin. För mjölk uttas avgiften som en del av den allmänna mjölkavgiften. Då denna avgift inte längre fyller någon funktion föreslår nämnden att uttagande av sådan avgift upphör vid utgången av innevarande regleringsår. Skördeskadeavgiften på mjölk bibehålls dock och räknas av på de medel som utgår till jordbruket till följd av livsmedelssubventioneringen. Skördeskadeavgiften på nötkreatur och svin utgick tidigare som en del av slaktdjursavgiften. Denna har i samband med subventioneringen av kött och fläsk slopats. Skördeskadeavgiften avräknas i stället mot de medel som utgår som subventioner. För att härvid undvika en onödig beräkningsomgång föreslår jordbruksnämnden att bidraget till skördeskadefonden vad gäller slaktdjur får utgöra ett fast belopp om 3,3 milj. kr. per år att utgå av de medel som tillförs jordbruket till följd av subventioneringen. Jag har inget att erinra mot nämndens förslag.

Enligt lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område skall innehavare av slakteri eller köttbesiktningsbyrå erlagga avgift för kött av häst, nötkreatur, tamsvin och får, när köttet har blivit godkänt vid köttbesiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. (slaktdjursavgift).

Nämndens förslag att slaktdjursavgift skall kunna tas ut även för kött

av fjäderfä, kan jag biträda. Jag föreslår därför att 7 § a) lagen om prisreglering på jordbrukets område ändras så att regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, jordbruksnämnden får möjlighet att ta ut avgift också för kött av höns, kalkon, anka och tamgås när köttet har blivit godkänt vid köttbesiktning enligt lagen om köttbesiktning m. m.

Jag har heller inget att erinra mot den av nämnden föreslagna omläggningen av prismätningen på broiler. Det ankommer på regeringen eller, efter regeringens bestämmande, jordbruksnämnden att besluta härom.

Under innevarande prisregleringsperiod har regeringen med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) utfärdat förordning (1975: 615) om reglering av äggproduktionen. I förordningen föreskrivs att avgift skall erläggas av kläckeri för levererade hönkycklingar. Förordningen upphör att gälla vid utgången av juni 1977. Enligt jordbruksnämnden föreligger dock behov att även i fortsättningen kunna vidta regleringsåtgärder i fråga om *äggproduktionen*. Detta behov förutses vara bestående. Jordbruksnämnden har föreslagit att en bestämmelse härom införs i lagen om prisreglering på jordbrukets område. Jag förordar därför att en ny punkt g) införs i 10 § lagen om prisreglering på jordbrukets område varigenom regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, jordbruksnämnden även framdeles kan besluta att avgift skall erläggas vid omsättning av kläckeri för levererade hönkycklingar av tamhöns.

Nämndens förslag om att avståndet mellan övre och nedre prisgränsen för ägg bör minskas har jag inget att invända mot. Det ankommer på regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, jordbruksnämnden att besluta i denna fråga.

Jordbruksnämnden föreslår att 217 milj. kr. får disponeras för bl. a. *låginkomstsatsning och avbytarverksamhet* under regleringsåret 1977/78. Av detta belopp avses 167 milj. kr. få disponeras efter samma grunder som för innevarande regleringsår, dvs. för leveranstillägg för mjölk, stöd åt smågrisproduktion, avbytarverksamhet samt uppbyggnad av ett system för företagshälsovård inom jordbruket. Vad beträffar leveranstillägget för mjölk ger medelsramen utrymme för bl. a. en ändring av bidragen på så sätt att numera något större besättningar kan få del av tillägget. Resterande 50 milj. kr. föreslås kunna användas till bl. a. ovan angivna ändamål samt andra sociala satsningar. Närmare redovisning för den avsedda användningen av detta belopp bör få lämnas i samband med att nämnden avger förslag till kompensation till jordbruket från den 1 juli 1977. Jag har inget att invända mot nämndens förslag i dessa avseenden. Jag återkommer senare till denna fråga under anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Nämnden anmäler ett förslag från lantbrukarnas förhandlingsdelega-

tion att Lantbrukets Avbyttjänst AB skall ges rätt att efter samråd med lantbruksstyrelsen och efter hörande av avbyttarnämnden fastställa *avbyttartaxan* inom ramen för sin medelstillgång. Vidare har föreslagits att avgiftsreducering skall kunna medges för djurägare med besättningar utan mjölkkor. Avbyttartaxans utformning fastställs f. n. av lantbruksstyrelsen. Regeringen beslöt hösten 1976 att tillsätta en utredning om utbyggd avbyttarservice. Utredningen skall bl. a. lämna förslag till hur avbyttarfrågan skall ordnas vid sjukdom, militärtjänstgöring och semester. Nyssnämnda förslag från lantbrukarnas förhandlingsdelegation kräver enligt min mening ytterligare överväganden bl. a. vad gäller eventuellt behov av särskild lagstiftning. I avvaktan härpå och på utredningens kommande förslag är jag inte beredd att nu biträda förslaget.

Användningen av införselavgiftsmedel m. m. under regleringsåret 1975/76 framgår av den föregående redogörelsen, liksom också beräkningar av införselavgiftsmedel m. m. som inflyter under 1976/77. Jag har inte någon erinran mot vad som redovisats i detta sammanhang. Sådana ändamål utanför fördelningsplanen som under de båda senaste regleringsåren fått finansieras genom anlitan av rörlig kredit i riksgäldskontoret på 120 milj. kr. har under regleringsåret 1975/76 kunnat tillgodoses av inflytande införselavgiftsmedel. Av den rörliga krediten hade vid ingången av regleringsåret 1975/76 tagits i anspråk 96,6 milj. kr. Härav har 76,9 milj. kr. återbetalats med under regleringsåret 1975/76 influtna införselavgiftsmedel. Härefter kvarstående kredit uppgår till ca 19,7 milj. kr. För regleringsåret 1976/77 räknar nämnden med ett överskott av införselavgiftsmedel om 124,3 milj. kr. Sedan 21,1 milj. kr. tagits i anspråk för ändamål utanför fördelningsplanen och 19,7 milj. kr. för att täcka den utestående krediten beräknas sålunda föreligga icke ianspråktagna avgiftsmedel om ca 83,5 milj. kr. vid utgången av regleringsåret 1976/77.

Jordbruksnämnden beräknar att det under *regleringsåret 1977/78* inflyter ca 472 milj. kr. i form av införselavgiftsmedel, varav 81 milj. kr. för fodermedel. Med hänsyn till bl. a. variationer i importpriserna kan emellertid den faktiska avgiftsuppbörden komma att avvika väsentligt från den beräknade. Jordbruksnämnden föreslår att *fördelningsplanen* för 1977/78 bör omfatta 267,2 milj. kr., inkl. omvandlade kompensationsavgifter om 15 milj. kr., jämte inflytande fodermedelsavgifter om 81 milj. kr. eller totalt 348,2 milj. kr. Jag biträder nämndens förslag. På grund av den stora osäkerhet som råder i fråga om utvecklingen av regleringsekonomi för de olika varuområdena har nämnden inte ansett det möjligt att nu lägga fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet för fördelningsplanen. Posten för upplysningsverksamhet föreslås dock bli höjd från nuvarande 7,5 milj. kr. till 8,5 milj. kr. För mjölkavkastningskontroll samt för svin- och köttdjurs-

kontroll utgår f. n. 12 resp. 6,5 milj. kr. Dessa belopp föreslås höjda till 13,7 resp. 7,3 milj. kr. Jag har inget att erinra mot dessa höjningar. Jordbruksnämnden bör få återkomma med fullständigt förslag till preliminär fördelning i maj 1977 i samband med förslag till justering av införselavgifter m. m. fr. o. m. den 1 juli 1977. Jordbruksnämnden bör liksom tidigare, efter hörande av lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen, få jämka fördelningen av delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och även besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till nämndens förfogande.

Jag har heller inte något att erinra mot att Svensk spannmålshandel, liksom hittills, tillförs införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd, som exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder samt att Svensk kötthandel erhåller kompensation för viss s. k. utbytesexport för kött och fläsk. Vidare bör Sveriges oljeväxtintressenter tillföras de införselavgiftsmedel som inflyter till följd av de höjningar av avgiften för fettvaror som har skett per den 1 juli 1974 eller senare eller som kan komma att ske under regleringsåret 1977/78.

Medelsbehovet under 1977/78 för de ändamål *utanför fördelningsplanen* som jag anger i det följande bör i första hand täckas av införselavgiftsmedel. Med hänsyn till ovissheten i den faktiska avgiftsuppbörden och osäkerheten i den kommande utvecklingen av regleringsekonomin anser jag att den rörliga krediten på högst 120 milj. kr. som stått till förfogande för prisreglerande ändamål under regleringsåret 1976/77 även bör få användas under regleringsåret 1977/78. Det bör ankomma på regeringen att närmare föreskriva hur krediten får utnyttjas.

De totala kostnaderna för pristillägg för får- och lammkött av 530 öre per kg beräknar nämnden till 25,5 milj. kr. för regleringsåret 1977/78. Jag föreslår att, liksom för 1976/77, 12 milj. kr. får utgå från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Resterande kostnader, 13,5 milj. kr., bör finansieras med införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen eller om behov föreligger ur den rörliga krediten. Härutöver kan nämnas att regeringen har bemyndigat jordbruksnämnden att, inom ramen för de medel som jordbruket erhåller som ersättning för pristoppet på kött av andra djurslag, utbetala ett extra pristillägg av i genomsnitt 240 öre per kg.

För att öka avkastningen inom potatisodlingen och förbättra potatisens kvalitet har sedan ett antal år lämnats vissa bidrag av avgiftsmedel. Till Svensk matpotatiskontroll (SMAK) har för regleringsåret 1976/77 bidrag lämnats med 700 000 kr. för *upplysningsverksamhet på matpotatisområdet*. För regleringsåret 1977/78 har begärts en höjning av beloppet till 770 000 kr. Jag har inget att invända mot detta förslag. Sedan den 1 oktober 1974 föreligger kvalitetsmärkningstvång för mat-

potatis. Kostnaderna för kontrollen av kvalitetsmärkningen bestrids av den som ansvarar för förpackningen. Ersättningen till SMAK för *kontrollkostnader* föreslås för 1977/78 utgå av medel utanför fördelningsplanen samtidigt som en motsvarande sänkning av normalinförselavgiften skall genomföras. Medelsbehovet uppgår till 3,5 milj. kr. Jag kan med hänsyn till rådande marknadsförhållande godta förslaget för 1977/78. Till Sveriges utsädesförening har för 1976/77 bidrag lämnats med 1 220 000 kr. för finansiering av föreningens *potatisförädlingsverksamhet*. För 1977/78 har begärts att detta belopp höjs till 1 808 000 kr. Jag godtar denna höjning. Bidraget till Sveriges potatisodlares riksförbund för *effektivisering av matpotatisodlingen* bör få höjas från 1,7 till 1,8 milj. kr.

Under prisregleringsperioden 1971/74 kunde jordbruksnämnden av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen ta i anspråk högst 2 milj. kr. för *återbäring till pälsdjursuppfödare* av den del av priset på inhemskt foder till minkuppfödning som var hänförligt till införselavgifterna på fodermedel. Jordbruksnämnden föreslår, mot bakgrund av gällande låga världsmarknadspriser på fodermedel, att högst 3 milj. kr. får tas i anspråk för nämnda ändamål för 1977/78. Jag har inget att invända här emot.

Arméns *ackordhästorganisation* bör för regleringsåret 1977/78 liksom under 1976/77 tillföras 475 000 kr.

Bidraget för att *begränsa fraktkostnaderna för mjölk och grädde* till vissa områden i de nordligaste länen bör under regleringsåret 1977/78 få utgå med 300 000 kr.

Liksom under innevarande regleringsår bör hela kostnaden om 4 milj. kr. för *stöd åt odlingen av vallväxtfrö* utgå av medel utanför fördelningsplanen. Vidare bör liksom under regleringsåret 1976/77 250 000 kr. få utgå för *stöd till biodlingen* under förutsättning av att ett lika stort belopp även anslås inom fördelningsplanen.

Regeringen har under innevarande prisregleringsperiod med stöd av lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område bemyndigat statens jordbruksnämnd att föreskriva att *utförselavgift* skall erläggas för bl. a. fläsk. Sådan avgift har uttagits av nämnden och har hittills influtit till ett belopp av ca 20 milj. kr. Efter framställning av statens jordbruksnämnd medgav regeringen den 15 december 1976 att jordbruksnämnden tills vidare får disponera medel som har influtit eller kommer att inflyta vid upptagande av utförselavgift för fläsk intill ett belopp av högst 25 milj. kr. att användas för erforderlig säsongsmässig lagring av smör och köttvaror. Medlen ställs till lagerhållares förfogande som lån mot ränta motsvarande gällande diskonto med tillägg av $\frac{1}{2}$ procentenhet. Jag förordar nu att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att få använda de medel som har influtit eller kommer att

inflyta vid upptagande av utförelseavgift till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Jordbruksnämndens förslag till prisreglering för *sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1977 — den 30 juni 1978* har biträttats av konsumentdelegationen, Sveriges betodlares centralförening och Svenska Sockerfabriks AB.

Enligt riksdagens beslut våren 1974 rörande sockerbetsarealen (prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr 1974: 275) skall arealen under femårsperioden 1974—1978 fastställas så att »sockerbolagets nuvarande brukskapacitet kommer att utnyttjas fullt på ett rationellt sätt». Jordbruksnämnden föreslår med beaktande av nämnda riksdagsbeslut att sockerbetsarealen för åren 1977 och 1978 fastställs enligt dessa riktlinjer. Under åren 1975 och 1976 uppgick arealen till 52 000 resp. 53 000 ha. Vid normalavkastning från sistnämnda areal kan importutrymmet uppskattas till ca 50 000 ton.

Ersättningen till betodlarna och sockerbolaget föreslås liksom hittills få anpassas till villkoren för odlare och sockerindustri inom EG. Till följd av valutaförändringar har EG:s s. k. kontoenhet jämfört med svenska kronan stigit med 1 %. Föregående säsongs betpris och strösockerpris bör därför räknas upp och utgöra bas vid den fortsatta EG-anpassningen.

Till sockerbetsodlare på Gotland och Öland föreslås utgå ett arealbidrag om 400 kr./ha. Bidraget beräknas medföra en höjning av betpriset för dessa odlare med ca 1,10 kr. per dt.

Sockerbolaget föreslås få rätt att öka prisspänningen för vissa delar av sitt sortiment. Från sockerregleringsfonden föreslås bolaget erhålla ersättning för ökade merkostnader för driften vid bruken på Öland och Gotland. Vidare bör bolaget enligt förslaget ur fonden erhålla ett belopp om 5 milj. kr. som compensation för minskade intäkter under föregående regleringsår.

Jordbruksnämnden begär bemyndigande att genomföra prishöjningarna på ett sådant sätt att minsta möjliga störning uppstår på marknaden.

Gränsskyddet föreslås liksom hittills utgöras av en införelseavgift vilken bör tas ut då världsmarknadspriset är lägre än priset på socker ur svenska betor. Avgiftsmedlen bör enligt förslaget tillföras sockerregleringsfonden. Om världsmarknadspriset på färdigt socker är högre än det inhemska avräkningspriset föreslås att nämnden får ta ut en försäljningsavgift. De därigenom inplutna medlen bör användas för att subventionera import av socker.

Sockerregleringsfondens intäkter utgörs av införelseavgifter alternativt försäljningsavgifter. Utgifterna består i huvudsak av kostnader för fraktrabattering till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län. Enligt förslaget skall även kostnaderna för arealbidragen, sockerbolagets

ersättning för merkostnaden vid bruken på Öland och Gotland samt bolagets kompensation för minskade intäkter under år 1976 belasta fonden. Utvecklingen beträffande skörd eller världsmarknadspris kan dock bli sådan att fondens intäkter blir otillräckliga. Nämnden föreslår därför att en rörlig kredit om 15 milj. kr. ställs till nämndens förfogande under regleringsåret 1977/78, alternativt att den rörliga kredit om 120 milj. kr. hos riksgäldskontoret som ställts till nämndens förfogande får anlitas även för ifrågavarande ändamål.

Totalt innebär förslaget beräknade ekonomiska förbättringar för sockerbolaget motsvarande ca 24 milj. kr., varav ca 9 milj. kr. finansieras ur sockerregleringsfonden. Därtill kommer EG-anpassningen som, om ett av EG-kommissionen framlagt förslag till prishöjningar på ca 3 % antas, kommer att ge ytterligare ca 10 milj. kr. för bolaget. Förslaget innebär för betodlarna ekonomiska förbättringar med sammanlagt ca 7 milj. kr. Därtill kommer EG-anpassningen som kan beräknas ge ca 11 milj. kr. till odlarna. Strösockerpriset kan till följd av förslaget inkl. beräknad EG-anpassning beräknas stiga med ca 11 öre per kg och priset på sockerbetor med ca 65 öre per dt. Den beräknade prishöjningen på strösocker fördelar sig med ca 6 öre på sockerbolaget och ca 5 öre på odlarna.

Jag biträder i huvudsak nämndens förslag till sockerreglering för regleringsåret 1977/78. Vad gäller sockerbetsarealen år 1977 bör denna fastställas mot bakgrund av riktlinjerna i 1974 års riksdagsbeslut. Frågan om sockerbetsarealens storlek för år 1978 bör avgöras vid fastställandet av ny sockerreglering för en kommande regleringsperiod. Härvid torde hänsyn få tas bl. a. till eventuella förslag i denna fråga från 1972 års jordbruksutredning. I det föregående har jag föreslagit att den rörliga kredit om 120 milj. kr. som stått till förfogande för prisreglerande ändamål under regleringsåret 1976/77 även bör få användas för samma ändamål under regleringsåret 1977/78. Jag förordar att denna kredit även får utnyttjas för ändamål inom sockerregleringen om sockerregleringsfondens intäkter för att täcka vissa kostnader blir otillräckliga.

8.2 Prisstöd till jordbruket i norra Sverige

Prisstöd i form av pristillägg på mjölk, kött och fläsk utgår till jordbruket inom vissa områden av landets norra och mellersta delar. Syftet med pristödet är att höja lönsamheten hos jordbruket i dessa områden till en nivå som är jämförbar med den för det mellansvenska jordbruket. Grunderna anges i kungörelsen (1971: 421) om pristöd till vissa jordbruk (omtryckt 1974: 420). 1971 och 1974 års riksdagar har uttalat att pristödet bör ses över vart tredje år (prop. 1971: 74, JoU 1971: 33, rskr 1971: 149 och prop. 1974: 122, JoU 1974: 29, rskr

1974: 275). Översyn ägde således rum före den 1 juli 1974 varvid prisstödet höjdes. 1972 års jordbruksutredning har i uppdrag att pröva grunderna för utformningen av det framtida stödet till jordbruket i norra Sverige. Mot bakgrund av att några beslut av statsmakterna med anledning av utredningens förslag inte hinner fattas före den 1 juli 1977 uppdrog regeringen åt jordbruksnämnden att efter samråd med lantbruksstyrelsen och efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen komma in med förslag om prisstödet storlek för budgetåret 1977/78.

Statens jordbruksnämnd föreslår att prisstödet räknas upp i enlighet med utvecklingen av produktionsmedelsprisindex, som används för att beräkna kostnadskompensationen till jordbruket. Detta index har från oktober 1973 till oktober 1976 stigit med 29,55 %. Lantbrukarnas riksförbund har hos nämnden yrkat uppräknning i enlighet med utvecklingen av konsumentprisindex.

Jordbruksnämndens förslag innebär att pristillägg för mjölk med 4 % fetthalt skall utgå med 27,2 öre per kg i område 1, med 22,0 öre per kg i område 2, med 19,4 öre per kg i område 3, med 11,2 öre per kg i område 4 och med 4,6 öre per kg i område 5. De jordbrukare utanför stödområdena som erhöll extra mjölkpristillägg enligt äldre bestämmelser bör enligt förslaget få behålla sitt personliga prisstöd med 3 öre per kg mjölk.

I fråga om kött och fläsk föreslår jordbruksnämnden följande. Pristilläggen höjs i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län till 175 öre per kg kött och till 39 öre per kg fläsk; i Västernorrlands län till 130 öre per kg kött och till 26 öre per kg fläsk samt i Hälsingland till 71 öre per kg kött och till 13 öre per kg fläsk. I Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län utom Hälsingland föreslås att pristillägget för kött höjs till 26 öre per kg.

Jag tillstyrker jordbruksnämndens förslag om pristilläggens storlek för budgetåret 1977/78. Kostnaderna för höjningarna kan beräknas till ca 29,4 milj. kr. I prop. 1976/77: 100 (bil. 13 s. 49) har regeringen föreslagit riksdagen att till Stöd till jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 105 milj. kr. Den av mig förordade uppräknningen av stödet medför således en ytterligare belastning på anslaget.

9 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga förslaget till

1. lag om ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område,

dels att

2. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1977—den 30 juni 1978,
3. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av sockernäringen för tiden den 1 juli 1977 — den 30 juni 1978,
4. medge att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd får vidta de åtgärder som behövs för att genomföra prisregleringen under regleringsåret 1977/78,
5. godkänna vad jag har förordat i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1977/78 eller har inlutit under tidigare regleringsår,
6. medge att den rörliga kredit på högst 120 milj. kr. som år 1973 ställdes till statens jordbruksnämnds förfogande i riksgäldskontoret för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel får under regleringsåret 1977/78 användas av regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd, för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen,
7. godkänna vad jag har förordat i fråga om prisstödet till jordbruket i norra Sverige.

10 Anslagsfrågor för budgetåret 1977/78

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

C. JORDBRUKSPRISREGLERING

C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

1975/76 Utgift	3 347 202 020
1976/77 Anslag	2 866 000 000
1977/78 Förslag	3 608 000 000

Under anslaget anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder. Från anslaget bestrids främst kostnaderna för livsmedelssubventionerna och prisstoppet i form av ersättning till jordbruket för uteblivna pris- och avgiftshöjningar samt för subventionering av viss livsmedelsimport. Vidare utgår medel till låginkomstsatsning och avbytarverksamhet inom jordbruket samt medel som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Från anslaget bestrids även kostnaderna för prisutjämningen.

	1976/77	Beräknad ändring 1977/78	
		Statens jordbruksnämnd	Föredraganden
Anslag			
Prisutjämning	85 000 000	+ 81 000 000	+ 81 000 000
Ersättning till följd av prisstopp m. m.	2 520 000 000	+ 580 000 000	+ 636 000 000
Låginkomstsatsning och avbytarverksamhet inom jordbruket	192 000 000	+ 25 000 000	+ 25 000 000
Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen	67 000 000	—	—
Diverse kostnader	620 000	+ 50 000	+ 50 000
Summa (avrundad)	2 866 000 000	+ 686 000 000	+ 742 000 000

Statens jordbruksnämnd

Prisutjämning i anledning av vissa åtgärder inom EFTA och EG utgår för vissa jordbruksråvaror till livsmedelsindustrin. Prisutjämningsförfarandet administreras av riksskatteverket och jordbruksnämnden. Från posten prisutjämning bekostas också kompensationen för den kostnadsfördyring som tullskyddet för fettvaror medför för livsmedelsindustrin och den tekniska industrin. För budgetåret 1976/77 beräknas kostnaderna komma att uppgå till ca 140 milj. kr. mot tidigare beräknade och anvisade 85 milj. kr.

För budgetåret 1977/78 räknar nämnden med ett medelsbehov för prisutjämnningen av 166 milj. kr.

Från posten ersättning till följd av prisstopp m. m. bestrids kostnaderna för ersättning till jordbruket dels till följd av uteblivna införsel- och förmalningsavgiftshöjningar samt föreskrivna avgiftssänkningar på grund av livsmedelssubventionering och prisstopp, dels ersättning till jordbruket för genom prisstoppet förhindrade prishöjningar på kött, fläsk och ost, vilkas priser annars skulle ha höjts till följd av stigande världsmarknadspriser. Ersättningen beräknas på inom landet marknadsförda kvantiteter av inhemsk vara.

Jordbruksnämnden beräknar, under förutsättning av att nuvarande tendens blir bestående i fråga om konsumtionsutvecklingen, kostnaden för livsmedelssubventionerna för mejeri- och köttvaror till ca 2 800 milj. kr. för hela budgetåret 1976/77. Hänsyn har härvid inte kunnat tas till kompensation till jordbruket per den 1 januari 1977. Den tidigare kraftiga konsumtionsökningen planar nu ut och konsumtionen utvisar endast en måttlig stegring. Beloppet inrymmer också kostnader för broilerstödet.

Kostnaderna för den fr. o. m. den 1 juli 1976 införda subventioneringen av mjöl och matbröd beräknas av nämnden till ca 66 milj. kr. för budgetåret 1976/77.

Kostnaderna för ersättning till jordbruket till följd av genom prisstoppet förhindrade prishöjningar på varor, vars priser annars skulle ha höjts till följd av stigande världsmarknadspriser är svåra att beräkna. Nämnden beräknar emellertid dessa kostnader till 140 milj. kr. för budgetåret 1976/77.

Sammanlagt beräknar jordbruksnämnden sålunda kostnaderna för ersättningen till följd av subventionering och prisstopp till ca 3 000 milj. kr. för budgetåret 1976/77.

För budgetåret 1977/78 beräknar nämnden, under förutsättning av bl. a. fortsatt subventionering och prisstopp, medelsbehovet till ca 3 100 milj. kr.

Av posten till låginkomstsatsning och avbytarverksamhet inom jordbruket om 192 milj. kr. för budgetåret 1976/77 tillförs jordbruket 25 milj. kr. genom höjda priser på jordbruksprodukter. Enligt regeringens beslut får därför högst 167 milj. kr. av förevarande anslag användas till att bestrida kostnaderna för leveranstillägg till mjölkproducenter, stöd till smågrisproduktion samt avbytarverksamhet resp. företagshälsovård inom jordbruket. Beloppet 167 milj. kr. fördelas på följande sätt. Genom att leveranstillägget har höjts från den 1 juli 1976, räknar nämnden för budgetåret 1976/77 med en kostnad för detta tillägg av 115 milj. kr. För stöd åt smågrisproduktionen i form av bidrag för suggor har nämnden för budgetåret 1976/77 beräknat en kostnad av 20 milj. kr. För avbytarverksamhet m. m. har för budgetåret 1976/77 beräknats ett belopp av 32 milj. kr. Av detta belopp har 7 milj. kr. anslagits för försök med sammanhängande ledighet för djuruppfödare samt 2 milj. kr. som får användas för uppbyggnad av ett system för företagshälsovård inom jordbruket.

För avbytarverksamhet m. m. för budgetåret 1976/77 disponeras dessutom en besparing om 9,2 milj. kr. på leveranstillägget för mjölk för 1974/75.

Nämnden föreslår att 217 milj. kr. får disponeras för låginkomstsatsning m. m. för budgetåret 1977/78 och upptar därför reservationsvis en post om nämnda belopp för detta ändamål.

Posten för ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen på 67 milj. kr. fördelar sig med 55 milj. kr. på kostnader för sänkning av partipriset på konsumtionsmjölk och med 12 milj. kr. för pristillägg för får- och lammkött. Motsvarande kostnader har före nu löpande prisregleringsperiod bestritts av införselavgiftsmedel som influtit utöver den s. k. fördelningsplanen. Under förutsättning av oförändrad finansieringsform även under budgetåret 1977/78 upptar jordbruksnämnden därför reservationsvis en post om 67 milj. kr.

Posten till diverse kostnader har under senare år till väsentlig del åtgått till kostnader för statistiska centralbyrån (skördeskadeskyddet) och för den årliga undersökningen av fodersädsskörden. Enligt beslut av regeringen disponeras under budgetåret 1976/77 en del av posten för försöksverksamhet med botaniska foderanalyser vid statens lantbrukskemiska laboratorium. För undersökning av 1976 års fodersädsskörd disponeras vidare 120 000 kr. Sveriges utsädesförening, som utför undersökningarna, har hos jordbruksnämnden begärt höjda anslag till verksamheten med hänsyn till att beloppet varit oförändrat sedan budgetåret 1973/74 och de kostnadsökningar som inträffat sedan dess. Jordbruksnämnden hemställer på grundval av föreningens beräkningar att 170 000 kr. får disponeras under budgetåret 1977/78 för undersökning av 1977 års fodersädsskörd.

Föredraganden

Med hänvisning till sammanställningen och till vad jag tidigare har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen
att till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 3 608 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

VII. Fonden för förlag till statsverket

VII: 2. Lagring av jordbruksprodukter

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1975/76: 100 bil. 11, JoU 1975/76: 33, rskr 1975/76: 255) har regeringen den 3 juni 1976 ställt det för budgetåret 1970/71 anvisade investeringsanslaget Lagring av jordbruksprodukter om 90 milj. kr. till statens jordbruksnämnds förfogande under budgetåret 1976/77 främst för erforderlig säsongmässig lagring av smör och köttvaror. Medlen ställs till lagerhållarnas förfogande som rörelsemedel mot ränta som motsvarar gällande diskonto med tillägg av 1/2 %.

Statens jordbruksnämnd

Nämnden anför att det för utjämningslagring anvisade beloppet har varit oförändrat sedan budgetåret 1953/54. Bl. a. till följd av den väsentliga stegring i varuvärdena som efterhand har ägt rum, har anslaget blivit otillräckligt för sitt ändamål.

I mitten av augusti 1976 fanns för lagring av smör och smörolja ett lånebehov av ca 83 milj. kr. För fläsk uppgick låneanspråken till ca 39,2 milj. kr. och för kött till ca 70,9 milj. kr. Sammanlagt uppgick sålunda anspråken på rörelsemedel till ca 193 milj. kr. Föreningen för mejeriprodukter har erhållit jordbruksnämndens medgivande att uppta

lån i bank om 100 milj. kr. för att i första hand klara likviditetsfrågor i samband med de månatliga avräkningarna med mejerierna. En del av lånebeloppet har dock med nämndens medgivande lånats ut som rörelsemedel vid lagring av smör och smörolja. Sammanlagt disponerades 40,7 milj. kr. för detta ändamål. I fråga om lagringen på köttvaruområdet föreligger inte samma möjligheter att via regleringsföreningen ställa rörelsemedel till förfogande, utan lagerhållarna har i stor utsträckning fått hänvisas till den privata kreditmarknaden.

Utjämningslagring på kött- och fläskområdet måste enligt nämndens mening i vissa lägen betecknas som angelägen ur samhällets synpunkt för att komplettera den löpande tillförsln, då denna är lägre än konsumtionen. Frågan om de otillräckliga medlen för utjämningslagring upptogs vid prisöverläggningarna våren 1976 från producentsidan och det överenskoms med de båda förhandlingsdelegationerna att jordbruksnämnden i sin anslagsframställning skulle begära en ökning av dessa medel till åtminstone 150 milj. kr.

Nämnden förutsätter att även under regleringsåret 1977/78 ränta motsvarande gällande diskonto med tillägg av 1/2 % skall erläggas på de rörelsemedel som ställs till förfogande från nämnda investeringsanslag.

Jordbruksnämnden föreslår att anvisade medel skall få användas även under budgetåret 1977/78 för utjämningslagring främst av smör och köttvaror och hemställer att på kapitalbudgeten ytterligare 60 milj. kr. anvisas för samma ändamål.

Föredraganden

Jag föreslår att ytterligare 50 milj. kr. anvisas under ifrågavarande anslag som rörelsemedel för erforderlig säsongmässig lagring av smör och köttvaror. Förslaget innebär att jordbruksnämnden under budgetåret 1977/78 får förfoga över högst 140 milj. kr. för ifrågavarande ändamål. För den prisreglerande verksamheten står f. n. till regleringsföreningens Svensk kötthandel förfogande en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 milj. kr. Krediten skall enligt beslut av 1971 års riksdag (prop. 1971: 116, JoU 1971: 43, rskr 1971: 225) återbetalas senast den 1 juli 1978. Jag förordar att den rörliga krediten avvecklas senast den 30 juni 1977.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att det för budgetåret 1970/71 anvisade investeringsanslaget Lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1977/78 får användas för det med anslaget avsedda ändamålet,
2. till *Lagring av jordbruksprodukter* för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.,
3. besluta att återbetalning av den rörliga kredit av högst 50 milj. kr. som står till förfogande för Svensk kötthandel, förening u. p. a., skall ske senast den 30 juni 1977.

11 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.